

Sådan bruges
DANNEBROG

Sådan bruges **DANNEBROG**

2. udgave 2019

ISBN 978-87-990709-8-5

EAN 9788799070985

Danmarks-Samfundet

Idrættens Hus

Brøndby Stadion 20

2605 Brøndby

www.danmarks-samfundet.dk

Mail: ds@danmarks-samfundet.dk

Tekst:

Søren Cruys-Bagger, flagkonsulent

Tegninger:

 Jens Møller Nicolaisen

Illustrationer:

Alle akkrediteringer kan ses ved
illustrationerne

Forsidebilledet viser:

Dannebrog som stutflaget anvendt på
hvide flagstænger. Foto: DS

Produceret af STEP

HKH Prins Joachim er
protektor for
Danmarks-Samfundet.

Foto: Steen Brogaard

Indholdsfortegnelse

KAPITEL 1

Indledning	4
------------------	---

KAPITEL 2

Danmarks-Samfundet	7
--------------------------	---

KAPITEL 3

Dannebrogflaget	9
-----------------------	---

- Flagning med Dannebrog	9
- Dannebrog udseende	10
- Flagets størrelse	11
- Hvad er et splitflag?	11
- Splitflagets størrelse	12
- Flagning med splitflag	12
- Stutflaget	13
- Stormflaget	14
- Orlogsflaget	14
- Dannebrog og flagning til søs	14
- Yachtflaget	15
- Dannebrogsvimpel	16
- Dannebrogstander	17
- Vejledende sammenhænge	18
- Flagstang, flagknop og flagsnor	20
- Danske flagtider	21
- De danske flagtider bruger soltider	21
- Flagning om dagen	22
- Flagning om natten	23
- Flaghejsning og nedhaling	23
- Flaget bliver jordslået	25
- Flagsange og musikledsagelse	25
- Sammenlægning af Dannebrog	26
- Flagets placeringer	26
- Flagning på hel stang	26
- Flagning på halv stang	27

- Flagning i forbindelse med dødsfald	29
- Flagning ved askespredning	29
- Danske flagdage	30
- Officielle flagdage	30
- Officielle kirkelige flagdage	32
- Kirkelige helligdage hvor der kan flages	33
- Militære flagdage	33
- Egne flagdage	33
- Flagning fra en bygning	33
- At flage med andre landes flag	34
- Flagning med Dannebrog sammen med andre nordiske flag ...	36
- Flagning med Dannebrog sammen med andre landes flag	37
- Flagning med Dannebrog sammen overnationale flag	41
- Flagallé og byudsmykning	41
- Flaglaug	43
- Indendørs flagning	43
- Flaget som udsmykning	43
- Bortskaffelse af et slidt dannebrogflag	44
- Dannebrog i firmalogo	45
- Anvendelse af Dannebrog som analogt eller som digitalt flag	45
- Anvendelse af fantasiflag, logoflag, firmaflag og reklameflag, der ligner Dannebrog	45

KAPITEL 4

Dannebrogfanen	46
----------------------	----

- Dannebrogfanen som identitet og symbol	46
---	----

- Fanens udseende	47
- Fanen og fanedugens størrelse	49
- Navne og begreber	50
- Fanens anvendelse.....	50
- Fanen udendørs	52
- Fanebærer og fanevagt.....	52
- Brug af handsker.....	53
- Hilse med fanen	53
- Faneindvielse	54
- Fanen som udsmykning	55
- Dannebrogsgfanen sammen med andre landes faner	56
- Faneborg.....	57
- Fanens deltagelse ved kranse- lægning eller ved en mindehøjtidelighed	59
- Fanebærerkursus.....	59
- Pasning og opbevaring af dannebrogsgfanen	59
- Gamle faner	61
- Udtjente faner	61
- Er fanen forsikret?.....	62
- At dekorere med faner.....	62
- Broderi på fanen.....	63
- Håndbog for fanebærere.....	64

KAPITEL 5

Flagets anvendelse ved kirkelige handlinger

- Flagets anvendelse ved kirkelige handlinger	65
- Flagning på hel stang	65
- Flagning på halv stang	66
- Flagning ved mindegudstjenester ..	67
- Brug af flag i kirken.....	67

- Dannebrog på kisten.....	67
- Blomsterdekoration på kisten	68
- Jordpåkastelse med Dannebrog på kisten.....	68
- Dannebrog i fremmede kirker	68

KAPITEL 6

Dannebrogsgfanens deltagelse ved kirkelige handlinger.....

- Fanen og de kirkelige handlinger ..	69
- Andre trossamfund.....	70
- Forhold i kirken og under gudstjenesten	70
- Sænkning af fanen	71
- Festgudstjenester og højmesser.....	72
- Bryllup	72
- Mindegudstjenester	73
- Bisættelser og begravelser.....	73

KAPITEL 7

Dannebrog

- Dannebrog som nationalsymbol	75
- Dannebrog er folkets flag	75
- Dannebrogsg historie.....	76
- Forbud mod flagning med Dannebrog.....	77
- Ingen flaglov.....	77
- Dannebrog i nutiden	78
- Dannebrogsg historie i årstal.....	79

KAPITEL 8

Begreber om Dannebrog

Kapitel 1: Indledning

I Danmark bruges nationalsymbolet Dannebrog på lige fod af befolkningen og det officielle Danmark.

Legenden om Dannebrog er tæt knyttet til slaget ved Lyndanisse i Estland den 15. juni 1219, hvor Kong Valdemar 2. Sejrs tropper ifølge sagnet lod sig opildne til sejr ved synet af et rødt banner med et hvidt kors på himmelen over slagmarken.

Det er dog først i begyndelsen af 1500-tallet, sagnet bliver omtalt af datidens historikere. Fra begyndelsen af 1600-tallet indgår Dannebrog som en fast del af den danske historiefortælling.

Et lands flagskikke vil altid være et synligt udtryk for en nations og dens befolknings politiske, religiøse, juridiske og nationale selvforståelse. I lande som Danmark hvor der ikke er en officiel flaglov, er denne forståelse under forandring. Tidsånden med generationsrelaterede opfattelser af danskheden og af hvad nationalstaten betyder, kan ændre befolkningens holdning til et lands flag og dets betydning.

Nationale flags kutymer kan være komplicerede og vanskeligt forståelige, fordi de er så forskellige. Nogle lande, blandt andet USA, har præcise regler for, hvordan flaget skal håndteres og anvendes i alle tænkelige sammenhænge. Andre lande, som eksempelvis Storbritannien, har ingen faste regler om, hvordan den enkelte borger skal anvende flaget.

I nogle lande er det bespottelse at sænke et flag, så det når jorden, mens man i andre lande ærer folk netop ved at sænke flaget, så det rører jorden.

Der findes ingen flaglov i Danmark. Brugen af Dannebrog bygger på en række cirkulærer og hævdvunden praksis. Der findes ingen lovgivning om privates brug af stutflaget, men der findes en række retningslinjer, det er velanset at følge.

Foto: Colourbox

I "Sådan bruges Dannebrog" oplyses om regler og kutymer for, hvordan man anvender det danske flag. Formålet er, at fortælle om Dannebrog's betydning og beskrive korrekt brug af dannebrog'sflaget, dannebrog'sfanen, dannebrog'sstander og dannebrog'svimpel.

Det gælder også, når illustrationer skal anvendes til at understøtte betydningen af en tekst. Dannebrog er mere end et stykke bearbejdet stof på en stang, og man bør derfor overholde visse regler og sædvaner i forbindelse med vort mere end trekvart årtusinde gamle flag.

Foto Jens Møller Nicolaisen.

Her beskrives ikke de specielle forhold om brug af Dannebrog som nogle offentlige myndigheder, organisationer og foreninger gennem tiden har etableret. Blandt andet beskriver bogen ikke Forsvarets ceremoniel med flag og faner, idrættens brug af Dannebrog eller soldater- og veteranorganisationers brug af flag og faner.

Dannebrog blev den 2. august 1854 givet fri til at måtte bruges af alle danskere. Dermed blev kongens flag til den danske befolknings flag. Alle måtte flage med Dannebrog, men der har gennem tiden etableret sig en række gode flagregler, for hvornår og hvordan der må flages med Dannebrog. Danmarks-Samfundet er med til at fastlægge en tidsvarende praksis om flagning med Dannebrog

Eventuelle spørgsmål og kommentarer om brug af Dannebrog kan sendes til Danmarks-Samfundet:

E-mail: ds@danmarks-samfundet.dk

Læs mere om Danmarks-Samfundet på
www.danmarks-samfundet.dk

Kapitel 2: Danmarks-Samfundet

Danmarks-Samfundet er en organisation, der blandt andet har til formål at styrke kendskabet til og respekten for Dannebrog, samt udbrede forståelsen af Dannebrog's betydning som nationens samlingsmærke, og af hvordan Dannebrog skal anvendes korrekt.

Den upolitiske organisation Danmarks-Samfundets første lokalafdeling blev stiftet i Aalborg den 10. juni 1908. Her havde en gruppe borgere besluttet at arbejde for at styrke det nationale sammenhold med Dannebrog i spidsen. I løbet af sommeren samme år blev der også oprettet lokalforeninger i Aarhus og København. Den 13. september 1908 blev organisationen Danmarks-Samfundet stiftet, og fire år senere i 1912 var organisationen landsdækkende.

Baggrunden for etableringen af Danmarks-Samfundet var, at Danmark i starten af 1900-tallet var præget af stærke politiske brydninger og markeringer. Internationalt voksede spændingerne op til 1. Verdenskrig.

Den 10. december 1912 fik Danmarks-Samfundet af Kong Christian den 10. tilladelse til at lave en landsdækkende indsamling. Indsamlingen blev fastsat til datoen for legenden om Dannebrog og slaget ved Lyndanisse den 15. juni 1219. Samtidig blev denne dato døbt Valdemarsdag. Indsamlingen foregik ved salg af et lille splitflag med kongekrone og Danmarks-Samfundets logo. Flaget fik navnet: Valdemarsflaget.

Valdemarsflaget var dengang et lille stofflag hæftet på en messingnål, og det kunne købes for nogle få ører. Salget gik godt, fordi det blandt andet var skoleelever, der på skolefridagen den 15. juni blev anvendt som 'sælgere'. Danmarks-Samfundet støttede kongen i, at Valdemarsdag skulle indføres som en officiel dansk flagdag.

Udlevering af flag og faner

Midlerne der indsamles ved salg af Valdemarsflaget bruges til køb af flag og faner. Efter ansøgning kan organisationer, foreninger med flere blive tildelt nye flag og faner, der uddeles hvert år den 15. juni, ved en række ceremonier rundt i landet. Disse udleveringer, der gennem

2.2. Danmarks-Samfundets informationstelt. Foto: DS

2.1. Danmarks-Samfundets protektor HKH Prins Joachim udleverer en foreningsfane. Foto: DS.

årene er oppe på mere end 70.000 flag og faner, er en væsentlig del af Danmarks-Samfundets formål.

Alle Danmarks-Samfundets opgaver løses gennem frivilligt og ulønnet arbejde. Salget af Valdemarsflaget sikrer en væsentlig del af indtægterne, men siden 2005 har organisationen været en forening, som alle – for et mindre kontingent – kan melde sig ind i, enten som enkeltperson, familie, forening, offentlig eller privat virksomhed.

Danmarks-Samfundet arbejder som en hjælp-til-selvhjælp-organisation. Ansøgere, der har modtaget et flag eller en fane, hjælper selv til med flagsalget på Valdemarsdagen for derigennem at skaffe midler til nye indkøb, så der kan udleveres flere flag og faner til gavn og glæde for foreninger og organisationer.

Inspiration og information

Ud over de mange flag- og fanedonationer håndterer Danmarks-Samfundets også opgaven som inspirator (2.2) for danskernes brug og forståelse af Dannebrog.

På den baggrund udgiver organisationen løbende publikationer og relevant informationsmateriale på såvel dansk som engelsk og tysk.

Kapitel 3: Dannebrogsgflaget

3.1. Dannebrog anvendt som stutflag.
Foto: Olav Vibild.

Flagning med Dannebrog

Hvad er et flag? Et flag er et signal-givende stykke stof, der er hejst i en flagstang. Flagstangen kan enten være placeret på jorden eller på en bygning. Flagning er, når Dannebrog anvendes i en bestemt anledning. Flagningen bliver synlig og kan dermed ses af mange.

Dannebrog kan være udformet på forskellige måder. Det mest almindelige er det firkantede stutflag (3.1). Der findes ingen lovgivning om privates brug af stutflaget, men der findes en række retningslinjer, som er gode at følge.

Dannebrog kan være udformet på forskellige måder. Det mest almin-

Der findes ikke nogen flaglov i Danmark. Det betyder, at der ikke er nogen lov eller reglementariske bestemmelser som fastlægger, hvordan Dannebrog skal bruges, og hvordan Dannebrog ikke må bruges. Brugen af Dannebrog bygger i dag på en række ministerielle cirkulærer og hævdvunden praksis, som har etableret sig op gennem tiden.

Ceremoniel i forbindelse med brug af Dannebrog, enten i form af flaghejsning, nedhaling eller brug af faner, har rod i hævdvundne nationale traditioner. Disse traditioner går langt tilbage i historien, selvom andre måder at flage på har vundet indpas gennem tiden.

Brug af små dannebrogsgflag på ikke mere end 30 cm gange 50 cm samt små plastikflag (3.2) eller små papirflag som udsmykning betragtes ikke som værende flagning med Dannebrog hvor flagningsregler skal anvendes. At placere plastikflag eller papirflag som udsmykning synligt i forbindelse med fester, fødselsdage eller på et juletræ er ikke offentlig flagning. Et fødselsdagsflag må godt være udformet som et splitflag. Dog må der ikke være trykt eller skrevet tekst eller logo på små stofflag eller små papirflag, selvom de kun anvendes til udsmykning.

3.2. Anvendelse af små dannebrogslag af papir eller plastik. Foto: DS.

Hvis en borger vurderer at en bestemt type flagning virker anstødelig eller krænkende, kan borgeren rette henvendelse til politiet.

Dannebrog udseende

Dannebrog er et flag med et hvidt kors på højrød bund. Dansk Standard har bestemt, at den officielle røde farve på Dannebrog hedder dannebrogsrød, og at den røde farve på orlogsflaget hedder orlogsrød. Det tekniske navn på farven dannebrogsrød er pantone 186C. Det tekniske navn på farven orlogsrød er pantone 194C. Den hvide farve i korset har ikke en bestemt værdi i pantonefarvesystemet.

Der findes fem forskellige udgaver af Dannebrog. Dannebrog som splitflag, stutflag, orlogsflag, standerflag og vimpelflag. Dannebrog som splitflag, stutflag og orlogsflag er de officielle flag for Danmark.

Dannebrog som splitflag eller som stutflag må ikke forsynes med tekst, logo, mærker eller lignende. De angivne mål for flagets størrelse

må ikke i reklamer eller andre afbildninger af Dannebrog fraviges. Der må ikke skrives på flaget.

Reglerne for stutflagets udseende stammer fra en stadig gældende bestemmelse af 11. juli 1748 om handelsskibenes flag. Bestemmelsen fastslår, at flaget skal være 'rødt med hvidt kors uden split'. Stutflaget er Danmarks nationalflag.

Et reklameflag, logoflag, firmaflag eller fantasiflag må ikke krænke Dannebrog.

Flagets størrelse

Hvis du anskaffer et dannebrogflag, en dannebrogstander eller en dannebrogsvimpel, skal du sikre dig, at flagets proportioner er rigtige, og at de passer til højden af flagstangen.

Hvad er et splitflag?

Et splitflag er et dannebrogflag, hvor yderenderne er formet som to trekantede splitter. Den røde farve på splitflaget er enten dannebrogsrød eller orlogsrød.

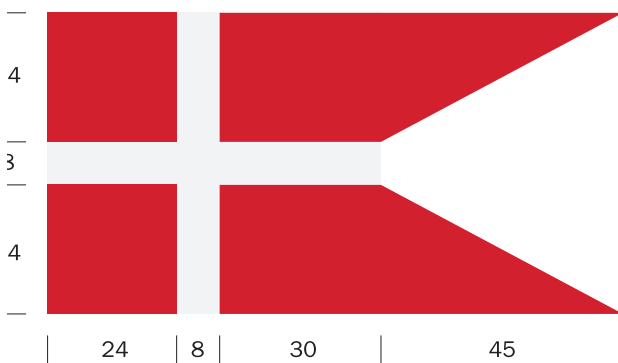
Splitflaget er det officielle danske myndigheds- og statsflag. Det findes i to udgaver; splitflag med særligt mærke eller splitflag uden særligt mærke. Det særlige mærke eller bogstaver er placeret i flagets øverste stangfelt. Mærket kan også være placeret i et kvadratisk midterfelt der hvor korsets arme mødes (spunsen).

Splitflaget anvendes af det danske kongehus, statens civile og militære myndigheder samt institutioner.

I en forordning fra 1630 kan det læses, at splitflaget alene var forbeholdt orlogsflåden. I 1635 blev det indskærpet, at handelsskibe ikke måtte føre splitflag.

Siden 1731 har kongeflaget haft det kongelige våben i et midterfelt, og senere indførtes lignende særflag for andre medlemmer af den kongelige familie.

Splitflagets størrelse

3.3. Splitflagets faste forhold mellem bredde og længde.

Flagning med splitflag

Splitflaget anvendes ved særlige lejligheder (3.4) til flagning fra samtlige statslige myndigheders bygninger med videre. I tilknytning hertil har Justitsministeriet fastsat en række officielle flagdage, på hvilke, der er flagningspligt til at flage med splitflag fra alle statens myndigheder og statsbygninger med flagstang samt fra statens skibe.

Ordningen med at flage med splitflag er fastlagt i en del kongelige resolutioner, en række administrative enkeltafgørelser, historiske traditioner i statsforvaltningen og sædvane på de statslige fagområder.

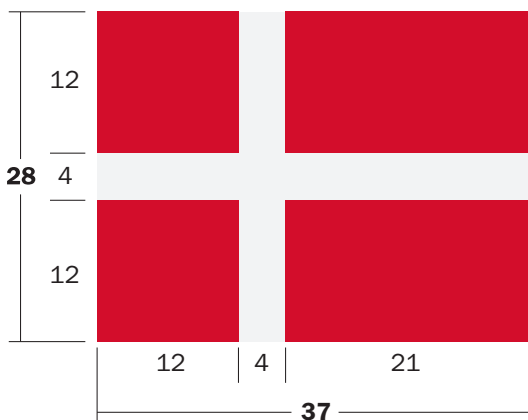
Ikke-statslige organisationer må ikke uden tilladelse flage med splitflag. Enkelte virksomheder, organisationer, institutioner og foreninger har stadig kongelig tilladelse til at anvende splitflag med særligt mærke eller bogstaver.

Tilladelse til at private må flage med splitflag blev givet ved en kongelig resolution efter indstilling fra Justitsministeriet. Siden 1964 har ingen private personer fået en sådan tilladelse.

3.4. Flagning med statens flag splitflaget. Foto: Olav Vibild.

Stutflaget

3.5. Stutflagets faste forhold mellem bredde og længde.

Stormflaget

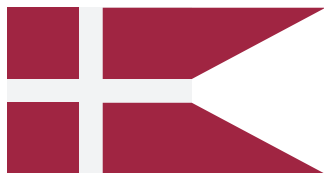
Hvis der på flagdage er stærk blæst eller storm, hvilket er 20 meter i sekundet og derofter, bør der hejses et stormflag. Et stormflag er et stutflag. Stormflaget er halvt så stort som det sædvanlige stutflag. Proportionerne i stormflaget er de samme som stutflagets. Stormflagets mindre størrelse mindsker slitage på flagdugen og belastningen af flagstangen.

Orlogsflaget

En af Søværnets opgaver har gennem tiderne har været at 'vise flaget' i form af Dannebrog. Søværnets flag kaldes orlogsflaget (3.6). Orlogsflaget er et splitflag. Det er kun Søværnets skibe som må anvende orlogsflaget.

Søværnets institutioner på land flager derimod med et almindeligt splitflag. Orlogsflaget har en dybere rød farve end det almindelige splitflag. Farven kaldes orlogsrød eller kraprød. Flaget er dermed lettere at se på havet.

Der findes ingen præcis tidsmæssig angivelse af, hvornår Søværnets skibe begyndte at anvende Dannebrog. De tidligste billeder af Søværnets skibe, der fører Dannebrog, er fra det 15. og 16. århundrede. Det var Kong Christian den 4. der, i en krigsartikel af 8. maj 1625, gav de første regler for Flagføring og Kommandotegn i flåden.

3.6. Orlogsflaget er Dannebrog som splitflag farvet i orlogsrød.

Dannebrog og flagning til søs

Dannebrog som splitflag for danske sejlere må kun anvendes af lystbåde og robåde.

Splitflag som orlogsflag kan have et særligt mærke. Lystbådenes flag er orlogsflaget og skal bære bogstaverne Y.F. (yachtflag), D.F.f.R.

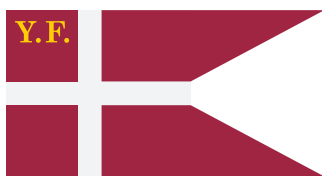
over to korslagte årer (Dansk Forening for Rosport) eller D.K.F. (Dansk Kano- og Kajak Forbund). Bogstaverne skal være placeret i øverste stangfelt.

Det Danske Spejderkorps, KFUM- spejderne og FDF har tilladelse til på deres både at anvende splitflag som orlogsflag med særligt mærke i form af deres korpsmærke i øverste stangfelt.

Splitflaget som orlogsflag med særligt mærke må i visse tilfælde godt benyttes på land. Enkelte foreninger har opnået kongelig tilladelse til at anvende et splitflag med særligt mærke ved klubhuse, på klubstandere, master, bådebroer eller lignende.

Danske skibe må som nationalitetsmærke kun sejle med det danske handelsflag i form af Dannebrog som stutflag. På visse skibe kan nationalitetsmærket dog være et splitflag med særligt mærke. Herudover må dæksbåde, som udelukkende er bestemt til lystfart, sejle med yachtflag. Anvendelse af yachtflaget bortfalder, hvis lystbåden bruges til erhvervsformål.

Vedrørende flagetikette og flagføring til søs gælder de samme regler for yachtflaget som for nationsflaget. De særlige bestemmelser, der gælder for brugen af Dannebrog til søs, findes i Dansk Sejlunions flagreglement "Sådan bør man bruge Dannebrog til søs".

3.7. Yachtflaget. Splitflag med bogstaverne Y.F. i øverste stangfelt.

Yachtflaget

Flaget er Dannebrog som splitflag med særligt mærke. Yachtflaget er det danske orlogsflag i orlogsrød.

Yachtflag har bogstaverne Y.F. i gult som særligt mærke placeret i det øverste inderste kvadratiske stangfelt (3.7). Y.F. står for Yacht Flag. Yachtflaget må ikke anvendes på

land som flagning med Dannebrog.

Alle herboende danskere må anvende yachtflaget på sin båd, hvis båden alene er bestemt til lystfart. Det er ikke nødvendigt at være medlem af en sejlklub for at måtte anvende yachtflaget.

Dannebrogsvimpel

Når flagstangen er uden et dannebrogslag, bør der hejses en vimpel eller en stander.

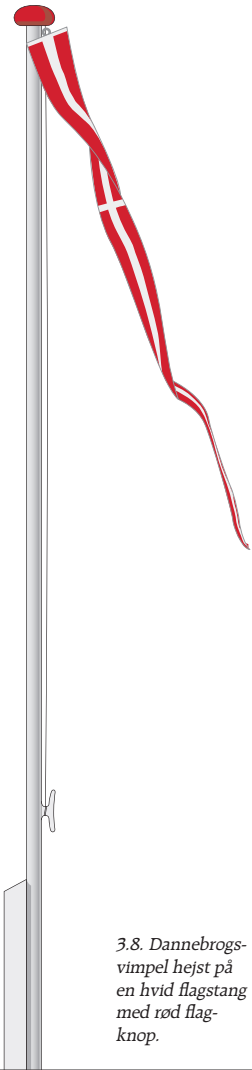
En dannebrogsvimpel (3.8) er et langt tilspidset trekantet korsflag i rødt og hvidt.

På vimplen er der placeret en metalstang og et 'øje' (3.9 og 3.10) i den ende, der vender ind mod flagstangen. I dette 'øje' fastgøres de to ender af flagsnoren til vimplen eksempelvis med flagclips.

En dannebrogsvimpel hejses og nedhales som et flag. Vimplen må være hejst på flagstangen dag og nat og skal ikke være belyst. Vimplen hales ned, når stutflaget skal hejses.

Længden af en dannebrogsvimpel er ca. 1/2 gange flagstangens længde.

Der flages kun med dannebrogsvimpel fra en lodretstående flagstang.

3.8. Dannebrogsvimpel hejst på en hvid flagstang med rød flag-knop.

3.9 og 3.10. Dannebrogsvimpel med metaløje eller med plastclips. Foto: DS.

Dannebrogstander

En dannebrogstander (3.11) er et alternativ til dannebrogsvimplen. Standeren er en kortere udgave af vimplen.

En dannebrogstander er et trekantet aflangt korsflag i rødt og hvidt. Standeren kan anvendes, hvis der ønskes mere synlighed på flagstangen. Den er egnet til høje flagstænger, hvor en dannebrogsvimpel kan virke spinkel og usynlig. Standeren kan også anvendes, hvor træer og huse er placeret tæt på flagstangen, fordi længden er kortere end vimplen.

En dannebrogstander hejses og nedhales som et flag. På standen kan der være indsyet 2 flagclips (3.12) på standerliget. Her skal flagstangens flagsnor fastgøres. Dermed bliver hejsning af en stander det samme som hejsning af et stutflag.

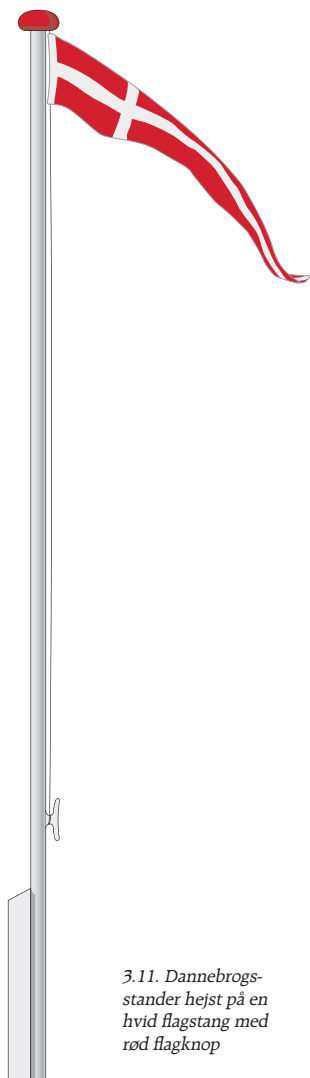
Dannebrogstanderen må være hejst på flagstangen dag og nat og skal ikke være belyst. Standeren hales ned, når stutflaget skal hejses.

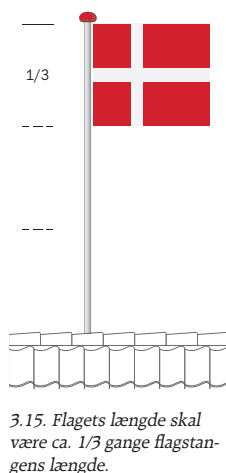
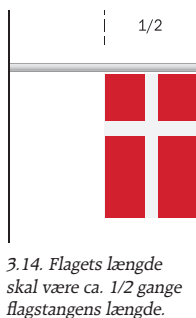
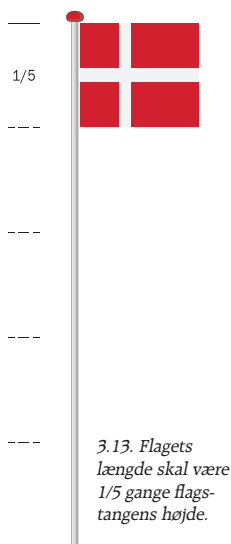
3.12. Dannebrogstander med 2 flagclips. Foto: DS.

Dannebrogstanderen har altid en bredde på 50 cm og en længde, der er ca. 1/3 gange flagstangens længde.

Der flages kun med dannebrogstander fra en lodretstående flagstang.

3.11. Dannebrogstander hejst på en hvid flagstang med rød flagknop

Vejledende sammenhænge

Dannebrogslagets størrelse skal altid være afpasset i forhold til flagstangens længde.

Praksis viser at:

På en fritstående flagstang skal flagets standerlig være ca. 1/5 gange flagstangens længde. Hvis flagstangen har en længde på 10 meter, skal flagets standerlig være 2 meter (3.13).

På en skråtstillet flagstang anbragt på en bygning skal flagets standerlig være ca. 1/3 gange flagstangens længde. Hvis flagstangen har en længde på 3 meter, skal flagets standerlig være 1 meter. I hvert enkelt tilfælde bør flagets faktiske størrelse bygge på et syn og skøn.

På en vandret flagstang (3.14) anbragt på en bygning skal standerliget være ca. 1/2 gange flagstangens længde. Hvis flagstangen har en længde på 4 meter, skal flagets standerlig være 2 meter. I hvert enkelt tilfælde bør flagets faktiske størrelse bygge på et syn og skøn.

På en lodretstående flagstang anbragt på en bygning (3.15), på en jordhøj eller lignende, skal standerliget være fra 1/2 til 1/3 gange flagstangens længde. I hvert enkelt tilfælde bør flagets faktiske størrelse bygge på et syn og skøn.

Når man skal vælge flagstang, skal der tages hensyn til flagstangens omgivelser, terræn og bygninger. Normalt bør en flagstang være 2 til 3 meter højere end den højeste bygning.

Længde- og breddetallene er gennemsnit af danske flagproducenters salgslistes.

Bygnings- højde i meter	Længde af flagstang i meter	Størrelse af stutflag i centimeter	Længde af vimpel i centimeter	Størrelse af stander i centimeter
Gadeniveau	2	75 x 57	100	-
Gadeniveau	3	100 x 76	150	-
Gadeniveau	4	125 x 93	250	150 x 50
3	5	150 x 114	250	200 x 50
4	6	175 x 133	300	200 x 50
5	7	200 x 150	350	250 x 50
6	8	225 x 170	400	300 x 50
7	9	250 x 189	4v50	350 x 50
7	10	275 x 208	500	350 x 50
8	11	300 x 227	550	400 x 50
9	12	325 x 245	600	400 x 50
10	13	350 x 265	650	450 x 50
11	14	375 x 283	700	450 x 50
11	15	400 x 300	750	500 x 50
12	16	425 x 320	800	500 x 50
13	17	450 x 337	850	600 x 50
14	18	475 x 358	900	600 x 50
16	20	525 x 400	1000	650 x 50

Flagstang, flagknop og flagsnor

En flagstang kan være lavet af træ eller af glasfiber.

Flagstangen er som regel hvid, når den skal anvendes til flagning med Dannebrog. I toppen af flagstangen er placeret en halvrund (3.16) eller en løgformet flagknop (3.17). Den kan være lavet af træ eller plast. Hvis flagstangen skal flage med Dannebrog, bør flagknoppen være halvrund og rød.

Et dannebrogflag skal altid være synligt. Husets højde, grundens størrelse og specielt omgivelserne skal med i overvejelserne, når længden på flagstangen skal fastsættes. Flagstangen bør derfor rage et godt stykke op over husets tag og det meste af beplantningen på grunden.

Der er ingen regler for, hvor på grunden flagstangen skal placeres. Der kan dog være fastsat krav eller servitutter i lokalplanen for området. Vælg altid en praktisk placering (3.18). Placeringen bør dog holde sig mindst 5 meter fra skel. Der skal være plads til, at flagstangen kan lægges ned, når den skal slibes, males eller rengøres.

Hvad enten flagstangen er med eller uden vimpel eller stander, kan flagsnoren slås et par gange løst omkring stangen. I fugtigt vejr vil snoren trække sig sammen. Ved at sno den løst rundt om stangen undgås, at en for spændt snor vil krumme stangen. Hvis snoren hænger for løst, kan den slå imod flagstangen.

Flagets hejsning og nedhaling foregår ved hjælp af en trisse, der er placeret i flagknoppen. Trissen og flagsnoren bør efterses, når flagstangen lægges ned. En forfejlet flaghejsning på grund af dårlig vedligeholdelse er en pinlig oplevelse.

3.16. Flagknop halvrund og rødfarvet.

3.17. Flagknop løgformet og guldfarvet.

3.18. Flagstangen skal være højere end husets tag. Foto: Olav Vibild.

I flagstænger af glasfiber kan der indvendigt være monteret et spil til flaglinen. Flaget hejses og nedhales ved hjælp af et håndsving. På flaget skal monteres en flagvægt.

Danske flagtider

- Hejs aldrig flaget før kl. 08:00, og hal det ned senest ved solnedgang.
- På dage, hvor solen står op efter kl. 08:00, skal flaget først hejses ved solopgang.
- Flaget må aldrig være hejst efter solnedgang.
- Flaget må godt nedhales før solnedgang, hvis det er mest praktisk.

De danske flagtider bruger soltider

Solens opgangs- og nedgangstider er vigtige at kende. Solen går normalt 25 minutter senere ned i Esbjerg end i Åkirkeby på Bornholm.

3.19. Dannebrog direkte belyst om natten. Foto: DS

Netsiden "Almanak" www.torbenhermannsen.dk/almanak/almanak.php rummer mulighed for at få præcise op- og nedgangstider for solen på et vilkårligt sted i Danmark.

Flagning om dagen

Når dannebrogsvimplen eller dannebrogssunderen er nedhalet, kan dannebrogflaget hejses på flagstangen. Flagning med Dannebrog skal se ordentlig ud. At flage er en synlig markering, hvor der gennem flagningen eksempelvis fejres en begivenhed, flages på de officielle flagdage og ved dødsfald.

Flagning bør ikke gennemføres, når det blæser over 20 meter i sekundet (hård kuling). Skal der flages alligevel, kan der hejses et stormflag.

Dannebrog viser ikke sorg. Derfor skal der ikke sørgeflor, sørgebånd, sorte bånd eller anden sort markering på dannebrogflag eksempelvis på busflag.

Flagning om natten

Flagning om natten er tilladt, hvis flaget er direkte belyst (3.19). Belysningen skal være påmonteret en stang, monteret direkte på flagstangen eller som projektør i umiddelbar nærhed. Anden form for belysning, herunder gadebelysning, belysning af flaget fra en flagstangsknop med LED-lys er ikke tilstrækkelig belysning ved flagning om natten.

Flaghejsning/nedhaling

Hejsning og nedhaling af flaget skal altid gennemføres i et værdigt og passende tempo. Det udføres normalt af en person (3.20). Ved klargøring, fastgøring og hejsning holdes flaget sammenfoldet under armen eller over skulderen, indtil det med sikkerhed vil være fri fra jorden, når det folder sig ud. Ved hejsning af et stort flag gøres dette bedst af to personer. Den ene holder flaget, den anden hejser flaget.

Flaget hales normalt ned af to personer. Den ene nedhaler flaget i et roligt tempo, og den anden tager mod flaget og samler dette. Under nedhalingen samles flaget over den ene arm. Flaget lægges først sammen efter en flagparade (3.23).

Når flaget hejses/nedhales, stiller alle tilstedeværende sig med front mod flaget.

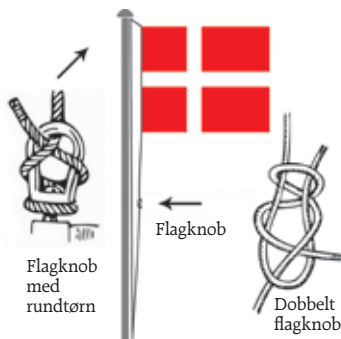
Flagsnoren skal omhyggeligt fastgøres, så flaget bliver, hvor det er, indtil det skal hales ned. Et dannebrogflag på en flagstang skal have mulighed for at dreje sig efter vinden. Ophalersnoren skal derfor være stram, det vil sige at flaget skal være halet helt op til flagknoppen og nedhalersnoren skal være slap, så flaget kan bevæge frit ud fra stangen. Det giver en vis elasticitet, som skåner flaget, når det blæser.

3.20. Dannebrogflaget hejses i et roligt tempo.

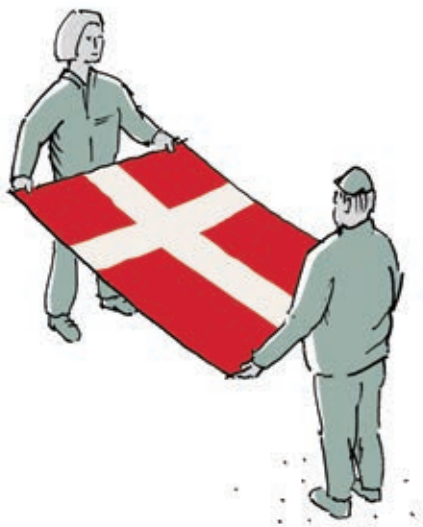

3.21. Flagclips monteret med flag-snor sættes på flaget. Foto: DS.

3.22. Flagknob med rundtørn og dobbelt flagknob. Tegning: DS.

Nyere typer dannebrogflag anvender flagclips mellem flagsnor og flag (3.21). Ellers fastgøres flaget til flagsnoren med forskellige flagstik (3.22).

3.23. Dannebrog lægges sammen.

Hejs aldrig et iturevet, snavset eller falmet flag.

For personel under kommando fra Forsvaret og politiet med undtagelse af Søværnet gøres der honnør med anlagt hovedbeklædning. Søværnets personel tager kasketten/huen under venstre arm. Der kan dog være bestemmelser, som foreskriver noget andet.

En flaghejsning/nedhaling foregår uden hovedbeklædning også for dem, der hejser/nedhaler flaget.

Flagparade. Når flaget skal hejses/nedhales i forsamlinger, i lejr eller lignende, skal der først råbes f.eks.: 'Hils flaget', hvorefter flaget hejses.

Alle ser mod flaget, imens flaghejsningen finder sted. Når flaget er hejst, råbes f.eks.: 'Fortsæt', hvorefter alle kan genoptage, hvad de var i gang med.

Flaget bør nedhales, når det blæser mere end 20 meter i sekundet (hård kuling).

Flaget bliver jordslået

Flaget bør aldrig lægges sammen, hvis det er fugtig. Ofte kan flaget eller standen være fugtigt, selvom det ikke har regnet.

Flaget må efter nedhalingen ikke røre jorden. Det kan betyde, at flaget bliver jordslået eller der kan afsættes jordfarve på de røde og hvide felter. De hvide og røde felter i flaget kan ved gentagne gange at have rørt jorden, blive beskidte. Når det derefter lægges sammen, kan skidtet blive fordelt på flaget.

Et beskidt dannebrogflag eller en beskidt vimpel og stander er ikke en værdig måde at flage på.

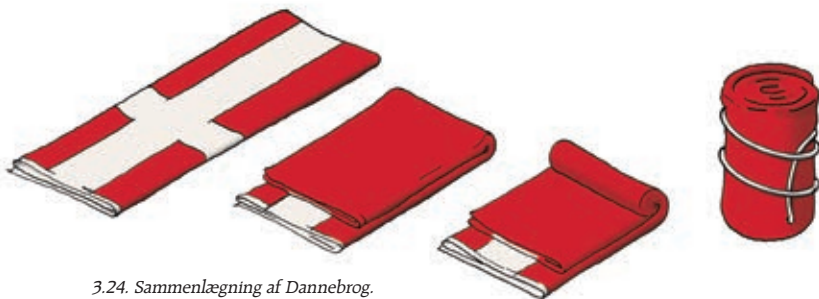
Hvis flaget er blevet beskidt, kan muligheden for en rensning af flagdugen undersøges. Der skal anvendes specialviden, hvis en flagdug skal renses eller vaskes. Hvis det ikke afhjælper problemet, må det erkendes, at der skal anskaffes et nyt flag.

Flagsange og musikledsagelse

Hvis der afsynges en flagsang, skal det sikres, at de, der hejser flaget, sørger for, at flagets bevægelse afpasses efter og slutter samtidig med sangen. En anden mulighed er at synge efter flaget er hejst. Hvis der synges efter at flaget er hejst, holdes flagsnoren i ro og fastgøres først efterfølgende.

Ved nedhaling synges der normalt, før flaget hales ned.

Hvis der anvendes musikledsagelse, eksempelvis i form af trompet-solo eller trommehvirvel under flaghejsning eller nedhaling, skal musikken afpasses tidsmæssigt.

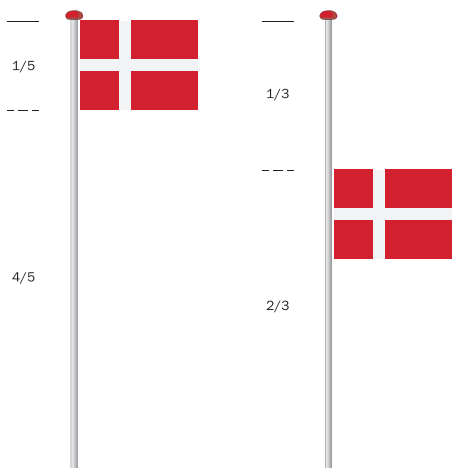
3.24. Sammenlægning af Dannebrog.

Sammenlægning af Dannebrog

Når flaget er halet ned, lægges det sammen (3.24) på en sådan måde, at intet af det hvide kors i dannebrogflaget er synligt.

Hvis der er en flagsnor, lægges denne rundt om flaget (3.24). Det holder flaget sammenrullet, til det skal anvendes næste gang.

Flaget skal opbevares et tørt sted, indtil det skal bruges næste gang. Det kan ske i en egnet pose eller æske for at undgå tilsmudsning, fugtindtrængning, musebid eller møl.

Flagets placeringer

Dannebrog kan hejses på en flagstang på to måder. Enten flages der på hel stang eller på halv stang.

Flagning på hel stang

At flage på hel stang (3.25) betyder, at Dannebrog er hejst helt til tops, og at den øverste kant af flaget er placeret lige under flagknoppen.

3.25. Flagning med Dannebrog på hel stang eller på halv stang.

Foto: Colourbox

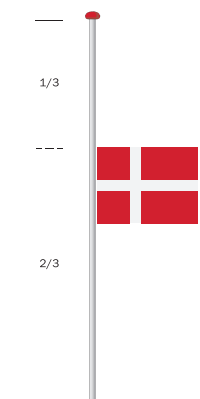
Flagning på halv stang

At flage på halv stang (3.25) betyder, at midten af Dannebrog er placeret ca. midt på flagstangen.

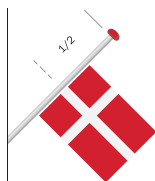
At flage på halv stang er et udtryk for tilstanden sorg. Flagning på halv stang har været kendt fra begyndelsen af 1600-tallet. Forklaringen på, at flaget sættes på halv stang er, at 'dødens usynlige flag' skal kunne vaje ovenover.

Ved dødsfald, på visse mindedage og ved særlige hændelser kan der flages på halv stang.

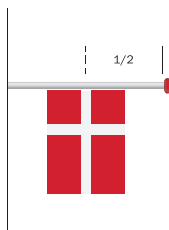
Ved begravelser og bisættelser flages der på halv stang, indtil kisten er sat i jorden eller rustvognen er kørt fra kirken. Derefter hejses flaget på hel stang.

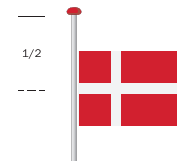
3.26. Flagning på halv stang fra en fritstående lodret flagstang.

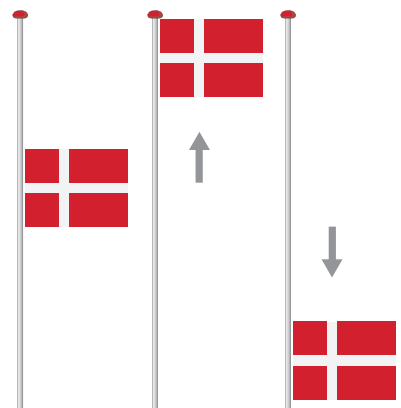
3.27. Flagning på halv stang fra en skråstillede flagstang.

3.28. Flagning på halv stang fra en vandret flagstang.

3.29. Flagning på halv stang fra en lodret flagstang på en bygning.

Flagning på halv stang (3.26) sker ved, at flagget først hejses til tops, hvor det forbliver et par sekunder, hvorefter det hales ned.

Ved flagning på halv stang fra skråstillede, vandrette eller lodrette flagstænger på bygninger (3.27, 3.28 og 3.29) sættes korset ud for flagstangens midte.

3.30. Dannebrog nedhales efter placering på halv stang.

Når flaget skal nedhales (3.30), hejses det først til helt tops, hvor det forbliver et par sekunder, hvorefter nedhalingen finder sted.

Dannebrogsvimpel og dannebrogstander flager ikke på halv stang.

Flagning i forbindelse med dødsfald

Flagning i forbindelse med dødsfald finder normalt sted på dødsdagen. Hvis dødsfaldet sker sent på dagen, eksempelvis kort tid før solnedgang, kan der også flages på halv stang dagen efter. Hvis dødsfaldet sker efter solnedgang, må der flages på halv stang dagen efter.

Lokale traditioner kan være afgørende for, hvordan der skal flages på halv stang i forbindelse med et dødsfald.

Flagning på halv stang i forbindelse med et dødsfald går forud for flagning på hel stang.

Flagning ved askespredning

Enhver form for flagning med Dannebrog skal, som en del af sørgeceremoniellet, være så respektfuldt og synligt som mulig. Dels i agtelse over for den afdøde og dels i respekt for de pårørende samt andre, der deltager i askespredningen.

Når skibet ligger til kaj, er Dannebrog hejst på halv stang i passende tid, før de pårørende og urnen ankommer til skibet og efterfølgende ombordstigning.

Når skibet sejler, er Dannebrog hejst på hel stang.

Foto: Colourbox

Ved ankomst til askespredningsstedet hejses Dannebrog på halv stang i den tidsperiode, hvor højtideligheden finder sted, hvorefter Dannebrog hejses på hel stang. Sørgeceremoniel bør kun finde sted inden for danske flagtider.

Danske flagdage

Flagdage er mærkedage. En mærkedag er en dag, hvor man fejrer årsdagen for en bestemt begivenhed, eller at man søger at skabe opmærksomhed om et bestemt emne. Flagdage kan enten være officielle mærkedage eller uofficielle mærkedage. Danske flagdage markeres over hele landet ved flagning med Dannebrog. I mange lande sker dette kun på nationaldagen og eventuelt på en særlig 'flagets dag', men i Norden er der tradition for at have en række flagdage.

De danske flagdage mangler et formelt lovgrundlag og er kun udtryk for en sædvane, der er fulgt op af bekendtgørelser fra Justitsministeriet. Hertil kommer flagregulativer fra regioner og kommuner samt uofficielle lister over flagdage fra foreninger.

Valdemarsdag 15. juni blev tilføjet på initiativ af Danmarks-Samfundet. Den første civile liste med et officielt præg over danske flagdage blev trykt i Politikens årbog "Hvem Hvad Hvor" i 1939.

De nuværende flagdage kan opdeles i fem hovedgrupper: Kongelige personers fødselsdage. Kirkelige flagdage og helligdage såsom jul, nytår, påske, Kristi Himmelfart og pinse. Forsvarets flagdage. Nationale mærkedage såsom 9. april, 5. maj, 5. juni, 15. juni og 5. september. Nationale flagdage, hvor der skal flages med det grønlandske flag Erfalasorput på Grønlands nationaldag den 21. juni og med det færøske flag Merkið på Færøernes nationale festdag den 29. juli.

En flagkalender udgør en oversigt over de danske flagdage. Der findes altid en opdateret kalender på www.danmarks-samfundet.dk.

Officielle flagdage

Officielle flagdage er dage, som har en særlig national betydning. De officielle flagdage fremgår af en årlig oversigt på Justitsministeriets

Foto: Colourbox

hjemmeside. Oversigten indeholder datoer for flagning og hvordan der skal flages i forbindelse med Danmarks officielle flagdage herunder officielle folkekirkelige flagdage.

Statslige myndigheder har på officielle flagdage pligt til at flage med splitflag fra deres bygninger På den grønlandske nationaldag dog med det grønlandske flag Erfalasorput og på den færøske nationale festdag med det færøske flag Merkið.

Ud over de officielle flagdage kan Justitsministeriet bestemme, at statslige myndigheder skal flage i anledning af særlige begivenheder som f.eks. statsbesøg eller særlige begivenheder i kongehuset.

Justitsministeriets bestemmelse fastlægger, at en officiel kirkelig flagdag vil gå forud for en officiel flagdag for kongehuset. Det betyder at kirkelige flagdage går forud for officielle nationale flagdage.

Private personer, virksomheder og organisationer mv. har ikke pligt til at flage på de officielle flagdage.

- 1. januar** Nyårsdag.
- 5. februar** Hendes Kongelige Højhed Kronprinsesse Marys fødselsdag.
- 6. februar** Hendes Kongelige Højhed Prinsesse Maries fødselsdag.
- 9. april** Besættelsesdagen. Der flages på halv stang til kl. 12:00, herefter på hel stang.
Er den 9. april sammenfaldende med en kirkelig højtid skal reglerne for flagning ved den kirkelige højtid følges.
- 16. april** Hendes Majestæt Dronningens fødselsdag.
- 29. april** Hendes Kongelige Højhed Prinsesse Benediktes fødselsdag.
- 5. maj** Befrielsesdagen.
- 26. maj** Hans Kongelige Højhed Kronprins Frederiks fødselsdag.
- 5. juni** Grundlovsdag.
- 7. juni** Hans Kongelige Højhed Prins Joachims fødselsdag.
- 15. juni** Valdemarsdag og genforeningsdag.
- 21. juni** Grønlands nationaldag.
Der flages med det grønlandske flag Erfalasorput.
- 29. juli** Færøernes nationale festdag, Olai Dag.
Der flages med det færøske flag Merkið.
- 5. september** Danmarks udsendte.

I de tilfælde, hvor fødselsdage i kongehuset falder på en langfredag, flages der på halv stang hele dagen.

De steder, hvor der holdes 2 minutters stilhed den 9. april kl. 12:00, hejses flaget på hel stang kl. 12:02.

Officielle kirkelige flagdage

- Langfredag. Der flages på halv stang hele dagen.
- Påskedag
- Kristi Himmelfartsdag
- Pinsedag
- 25. december** Juledag

Kirkelige helligdage hvor der kan flages

Palmesøndag

Skærtorsdag

Store Bededag

2. Pinsedag

26. december 2. Juledag

Militære flagdage

29. januar Holmens Hæderstegn

2. februar Kampen ved Mysunde 1864

11. februar Stormen på København 1659

2. april Slaget på Reden 1801

18. april Kampen om Dybbøl 1864

9. maj Slaget ved Helgoland 1864

5. juni Slaget ved Dybbøl 1848

1. juli Slaget i Køge Bugt 1677

6. juli Slaget ved Fredericia 1849

25. juli Slaget ved Isted 1850

4. oktober Stormen på Frederiksstad 1850

Der gælder særlige bestemmelser for de militære flagdage.

Egne flagdage

Virksomheder, organisationer, foreninger, skoler, offentlige institutioner med flere kan have egne flagdage. Det kan være skolens fødselsdag, foreningens jubilæum, lokale berømtheder i kommunen eller særlige begivenheder i virksomheden. Mange steder er der udarbejdet et flagningsregulativ med bestemmelser om anvendelse af Dannebrog i forbindelse med årets aktuelle flagdage samt hvilke andre begivenheder, der skal flages for.

Flagning fra en bygning

Flagningen skal være synlig, og Dannebrog skal være placeret korrekt på flagstangen.

Foto Jens Møller Nicolaisen.

Flagningen kan ske fra en skråtstillet eller en vandret flagstang ud fra bygningen.

Flagningen kan ske fra en lodret flagstang på taget eller fra bygningens facade.

At flage med andre landes flag

Det er som udgangspunkt forbudt i Danmark at hejse andet flag end Dannebrog. Forbuddet omfatter ikke fremmede staters repræsentationer, f.eks. ambassader, gesandter og konsulater, som er berettigede til at hejse eget lands flag.

Forbuddet omfatter ikke personer, der af Justitsministeriet har fået tilladelse til at hejse et andet lands flag.

Der kan derfor kun i særlige situationer opnås tilladelse til flagning med de af Danmark anerkendte staters flag. Tilladelse for en tidsbegrænset periode skal indhentes hos politiet.

Der må aldrig flages med flere flag på samme flagstang.

Arrangører af eksempelvis internationale sportskonkurrencer, kongresser, spejderlejre, udstillinger, stævner, indvielser og andre særlige lejligheder kan ønske at markere begivenheden ved at hejse de deltagende landes flag. Tilladelse indhentes hos politiet.

Bor man fast i Danmark og får besøg fra udlandet, kan politiet give tilladelse til flagning med udenlandsk flag for en enkelt dag.

Det er ikke tilladt at flage med fremmede staters flag på dage, der falder sammen med officielle flagdage.

Det er tilladt private at flage med det grønlandske, færøske, finske, islandske, norske og svenske flag uden særlig tilladelse.

Herudover er det tilladt at flage med FN-flaget og EU-flaget, der begge er overnationale flag, uden særlig tilladelse. Når der flages med disse flag sammen med Dannebrog, skal Dannebrog altid have den fornemste placering.

Dannebrog skal altid være fremmest, øverst og højest inden for landets grænser. Det rangerer foran alle andre flag. Når Dannebrog hejses i forbindelse med fremmede staters flag, skal det altid anbringes på den fornemste plads enten i midten eller forrest til venstre for beskueren.

Dannebrog skal altid hejses som det første flag og nedhales som det sidste.

Når der eksempelvis er to flagstænger, er den fornemste plads pladsen til 'heraldisk højre', det vil sige til venstre for beskueren.

Er der et lige antal flagstænger, er de to midterste de fornemste, og af disse er den til heraldisk højre den, hvor Dannebrog hejses på.

Er der et ulige antal flagstænger, er den fornemste plads altid stangen i midten. Flagene anbringes i alfabetisk rangmæssig rækkefølge

efter staternes franske betegnelser. Enten skiftevis højre-venstre eller i rækkefølge efter Dannebrog fra heraldisk højre mod venstre.

Det, at et land står foran et andet land i alfabetet, gør ikke dette land fornemmere end de andre.

Konventionsflag er eksempelvis Røde Kors flaget eller Røde Halvmånes flag. Når der flages med disse flag sammen med Dannebrog, skal Dannebrog have den fremmeste placering.

Flagning med fremmede staters områdeflag eller provinsflag, eksempelvis det skånske flag, det ålandske flag eller det nordfrisiske flag, kræver særlig tilladelse fra politiet.

Flagning med Dannebrog sammen med andre nordiske flag

I national sammenhæng er hovedreglen, at Dannebrog skal være fremmest, øverst og højest. Det rangerer foran alle andre flag, nationale, offentlige og private flag.

Ved flagning med Dannebrog i forbindelse med de andre nordiske landes flag i Danmark anvendes altid følgende rangmæssige rækkefølge:

1. Danmark	4. Finland	7. Ålandsøerne
2. Sverige	5. Island	8. Grønland
3. Norge	6. Færøerne	

Ved et mindre antal flagstænger anvendes denne rangmæssige rækkefølge med det fornemste flag Dannebrog i midten:

(beskuer)

Hvis andre landes flag skal hejses sammen med de nordiske flag, indordnes alle flag i alfabetisk rangmæssig rækkefølge efter staternes franske betegnelser. Dannebrog skal altid være hejst samtidig med de andre landes flag. Dannebrog beholder altid den fornemste plads.

Ved et lige antal flagstænger vil rækkefølgen blive (eksempel):

(beskuer)

Ved et ulige antal flagstænger vil rækkefølgen blive (eksempel):

(beskuer)

Flagning med Dannebrog sammen med andre landes flag

I national sammenhæng er hovedreglen, at Dannebrog skal være fremmest, øverst og højest (3.31). Det rangerer foran alle andre nationale, offentlige og private flag.

Ambassader, konsulater, gesandter m.v. samt skibe er undtaget fra reglen om, at der ikke må flages med andre landes flag. Skibe må sejle under fremmede staters flag efter internationale regler.

Flagene placeres i henhold til den alfabetiske rangmæssige rækkefølge efter staternes franske betegnelser. Dannebrog skal altid være hejst samtidig med de andre landes flag. Dannebrog beholder altid den fornemste og mest fremtrædende plads.

3.31. Dannebrog placeret længst til venstre.

3.32. Dannebrog placeret i midten.

Står flagstængerne på række, skal Dannebrog enten hejses på stangen længst til venstre for beskueren eller stangen i midten (3.32).

Når der skal flages med Dannebrog sammen med andre staters flag er der følgende rangmæssige rækkefølger:

Er der over 8 flagstænger skal Dannebrog altid stå enten i midten eller længst til heraldisk højre, efterfulgt af de øvrige landes flag, herunder de andre nordiske landes, i samlet rangmæssig alfabetiske rækkefølge. Følgende stater har franske landenavne der adskiller sig fra de danske:

Albanie - ALBANIEN
 Autrich - ØSTRIG
 Belgique - BELGIEN
 Brésil - BRASILIEN
 Chine - KINA
 Ecosse - SKOTLAND
 Espagne - SPANIEN
 Estonie - ESTLAND
 Etats-Unis d'Amerique - USA
 (Amerika)
 France - FRANKRIG
 Grande-Bretagne - STORBRITA-
 NIEN (England)
 Hongrie - UNGARN
 Iles Féroè - FÆRØERNE

Irac - IRAK
 Irlande - IRLAND
 Islande - ISLAND
 Italie - ITALIEN
 Japon - JAPAN
 Lettonie - LETLAND
 Lituanie - LITAUEN
 Malaisie - MALAYSIA
 Norvège - NORGE
 Pay-Bas - HOLLAND (Nederland)
 Pologne - POLEN
 Suède - SVERIGE
 Tanzanie - TANZANIA
 Tchéque République - TJEKKIET
 (Tjekkiske Republik)

Foto: Colourbox

På http://www.nationsonline.org/oneworld/countries_of_the_world.htm er der en oversigt over alle staters navne på fransk.

Hvis særlige grunde taler for det, kan man bryde den alfabetiske rangmæssige rækkefølge. Det gøres ved at anbringe det lands flag, som skal fremhæves, næst efter Dannebrog.

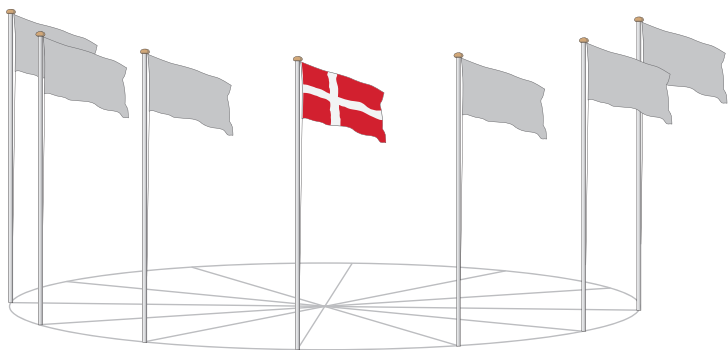
Hvis der flages med Dannebrog sammen med andre landes flag, skal alle flag mindst have de samme vandrette mål. Hvis Dannebrog hejses på en højere fritstående lodret flagstang, skal flaget være større for dermed at være mere synlig. Hvis der ikke tages hensyn til, at de enkelte staters og sammenslutningers flag har forskellige størrelsesforhold mellem flagets bredde og længde, ser flagene forskellige ud i proportioner.

En flagborg af forskellige landes og sammenslutningers flag skal så vidt det er muligt være organiseret sådan, at alle landes flag har nogenlunde lige stor 'vægt'. Sættes bredden (standerliget) af flaget til 1,00 m, har de enkelte landes flag følgende længde:

- 1.32 m Danmark
- 1.38 m Island, Norge, Færøerne
- 1.48 m Grønland
- 1.50 m Belgien, Bulgarien, Frankrig, Holland, Italien, Portugal,
Schweiz, Spanien, Tjekkiet, Slovakiet, Ungarn, Østrig,
FN-flaget, EU-flaget og Det olympiske Flag
- 1.53 m Ålandsøerne
- 1.60 m Sverige
- 1.64 m Finland
- 1.70 m Tyskland, Luxembourg, Rumænien
- 1.90 m USA
- 2.00 m Rusland, Storbritannien med Commonwealth
og tidligere besiddelser

I en halvcirkel af flag (3.32.) skal Dannebrog placeres i midten af halvcirklen som det fornemste centrale flag. De andre landes flag skal placeres i henhold til den alfabetiske rangmæssige rækkefølge efter staternes franske betegnelser med det første lands flag til venstre for Dannebrog, det næste lands flag til højre for Dannebrog. Herefter fortsættes der skiftevis mellem venstre og højre.

3.33. Dannebrog flaget sammen med andre staters flag i en cirkel.

Samme princip skal anvendes, hvis flagningen sker fra en cirkel af flag (3.33).

Flagning med Dannebrog sammen med overnationale flag

Overnationale flag er flag som repræsenterer foreninger eller organisationer af flere nationer og stater. De forende Nations flag (FN-flaget), Den Europæiske Union (EU-flaget), North Atlantic Treaty Organization (NATO-flaget) og Nordisk Råds flag er eksempler på overnationale flag.

Der må flages med FN-flaget og EU-flaget sammen med Dannebrog uden tilladelse, og Dannebrog skal have den fornemste placering.

Flagallé og byudsmykning

En flagallé består af mange flagstænger med Dannebrog, som placeres på begge sider af en vej (3.34) og dermed danner en allé. Flagalléer anvendes eksempelvis i bymidten eller ved sportshallen, når der foregår forskellige byarrangementer, hvor der skal flages.

Flagstængerne kan være af træ eller af glasfiber i længder på mellem 3 og 5 meter. Stængerne monteres i rør i fortovet eller placeres direkte i jorden. Dannebrog's størrelse skal være ens og afpasse flagstængernes længde.

3.34. Flagallé med Dannebrog. Foto: Niels Jørgensen.

En flagallé betragtes som flagning med Dannebrog. Flagningen skal derfor følge de danske flagtider. Hejs aldrig flagene før kl. 08:00, og hal dem ned senest ved solnedgang.

På dage, hvor solen står op efter kl. 08:00, skal flagene først hejses ved solopgang.

Hvis en forening ønsker en flagallé placeret på en offentlig vej eller en privat fællesvej, skal der ansøges om tilladelse til flagningen hos politiet og kommunen.

Politiet kan kræve, at en opsat flagallé fjernes, hvis de finder, at flagalléen virker forstyrrende på eller er til fare for færdslen i henhold til færdselsloven.

Foreningen er erstatningsansvarlig, hvis der sker ulykker som følge af væltede flagstænger, ødelagte vejbaner eller fortove.

Dannebrog ses også anvendt som byudsmykning uden flagstænger eksempelvis ved, at der er guirlander af flag hen over vejen.

Dannebrog kan anvendes som flagning (3.35) ved en idrætshal.

3.35. Dannebrog hejst på flere flagstænger ved indgangen til Brøndby Hallen. Foto: DS.

Flaglaug

Et flaglaug er en forening eller en sammenslutning af frivillige med det formål at forestår korrekt flagning med Dannebrog på en bestemt lokalitet eller fra flere flagstænger i forbindelse med officielle flagdage samt begivenheder, der kræver Dannebrog hejst.

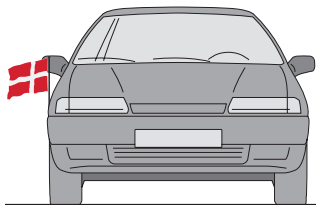
Indendørs flagning

Dannebrog må anvendes indendørs. Det kan være i form af et hejst Dannebrog i sportshallen, selskabslokaler, samlingslokaler eller forsamlingshuse. Et Dannebrog hejst på flagstænger må godt anvendes indendørs. Proportionerne skal være de samme som udendørs.

Flaget som udsmykning

Hvis man ikke har en flagstang, kan man 'flage' med Dannebrog ved at ophænge det fra eksempelvis en altan eller under et vindue. Flaget anbringes med de to kvadratiske røde felter opad.

Hvis en væg skal dekoreres med Dannebrog, f.eks. væggen bag en talerstol, skal flaget anbringes højt. De kvadratiske felter skal vende opad eller til venstre for tilskueren. Der må ikke skrives eller places symboler på dannebrogssflaget som en del af udsmykningen. Dekoreres en talerstol med Dannebrog, skal flaget dække talerstolens forside med de to kvadratiske røde felter opad. Dannebrog må ikke røre gulvet.

3.36. Dannebrog anvendt som udsmykning på en bil.

Hvis Dannebrog skal anvendes som udsmykning (3.36), skal det ske med omtanke. Det må ikke anvendes som dække, borddug eller drapering i form af løsthængende stof med folder. Undtagelsen er, når Dannebrog skal anvendes som udsmykning på en kiste.

Bortskaffelse af et slidt dannebrogflag

Når et flag er blevet brugt så længe, at det ikke mere er præsentabelt, skal det tilintetgøres. Flaget kan være blevet afbleget, slidt, laset eller snavset.

Hvis det ved et uheld eller en utilsigtet hændelse sker, at det ikke mere er pænt at flage med, kan man enten forsøge at foretage en rensning eller en vask, hvis flaget, vimplen eller standeren kan tåle det. Ellers må man erkende, at der skal anskaffes et nyt flag, vimpel eller stander til flagstangen.

Når flaget skal bortskaffes, bør det ske med en passende grad af respekt.

Et udtjent flag skal brændes. Anvend en kommunal affaldsordning, hvor flaget sendes til et forbrændingsanlæg. Hvis ikke det er muligt, kan flaget brændes på et privat bål.

Hvis flaget er lavet af uld eller et andet naturstof, er der ikke problemer med at brænde flaget

Hvis flaget er lavet af polyester eller et andet kunstprodukt, vil det ikke kunne lade sig gøre at brænde flaget med de temperaturer, man selv kan opnå eksempelvis på et privat bål. Der vil kun ske en smeltning af flaget med tilhørende giftig røgd udvikling. På et forbrændingsanlæg anvendes der altid så høje temperaturer, at kunststoffet destrueres og farlige gasser fra forbrændingen bliver håndteret sikkerhedsmæssigt forsvarligt.

Flaget skal inden afleveringen til et forbrændingsanlæg være hensigtsmæssigt pakket ind i en affaldspose.

En udtjent vimpel eller stander bortskaffes på samme måde som flaget.

Dannebrog i firmalogo

Danske firmaer, der producerer varer af dansk oprindelse, kan benytte stutflaget som mærkning på deres produkter. Det er tilladt at anvende Dannebrog i form af stutflaget i firmalogoer, varemærker eller på salgsvarer, emballage eller i varereklamer.

Stutflagets udseende, proportioner og farver skal anvendes.

Brug af stutflaget i firmalogoer for udenlandske firmaer eller produkter af udenlandsk oprindelse er ikke tilladt.

Anvendelse af Dannebrog som analogt eller digitalt flag

Regler for udformning og anvendelse af Dannebrog, hvad enten de er fabrikeret fysisk eller udformet i en digital udgave, skal altid overholde flagets udseende, proportioner, størrelser og farver. Der må ikke skrives eller placeres symboler på dannebrogssflaget.

Anvendelse af fantasiflag, logoflag, firmaflag og reklameflag, der ligner Dannebrog

Fantasiflag er en samlebetegnelse for flag, som hverken er statsflag, områdeflag eller lignende samt flag, der anvendes som symbol for bestemte foreninger eller grupperinger.

Der kræves ikke særlig tilladelse fra politiet til flagning med såkaldte fantasiflag, logoflag, firmaflag eller reklameflag, medmindre de frembyder væsentlige lighedspunkter med fremmede staters flag.

Fantasiflag, logoflag, firmaflag eller reklameflag må ikke på nogen måde udvise væsentlige lighedspunkter med Dannebrog.

Justitsministeriet kan bestemme, at flagning med disse kategorier af flag kan vise så væsentlige lighedspunkter med Dannebrog, at de anses for uberettigede at flage med.

I særlige tilfælde kan brugen af et fantasiflag være strafbart.

Kapitel 4: Dannebrogsgfanen

Dannebrogsgfanen som identitet og symbol

Dannebrog er et symbol. Dannebrogsgfanen kan som symbol tale til vore følelser. Når vi ved højtidelige lejligheder, alvorlige eller festlige stunder bruger fanen, er det for at udtrykke netop det, der binder os sammen gennem fanen.

Brugen af faner kan spores 5000 år tilbage i tiden. Nogle havde form som et dyrebillede eller som en vindpose placeret på en stang. Romerne brugte blandt andet ørnen som felttegn. Disse felttegn blev anvendt i triumftog, hvor erobrede felttegn blev vist frem.

Fanen har altid haft en militær betydning. Fanen er en myndigheds eller et tjenestesteds kendings- og samlingsmærke. Historisk og symbolsk er det stadig gældende, at enhedens fane aldrig må falde til jorden eller erobres af fjenden. Dermed vil den militære enhed betragtes som slået og har dermed tabt slaget.

I Danmark er der en lang tradition for anvendelse af faner, som har en meget stærk symbolsk betydning, hvad enten det er ved sportsbegivenheder, eller når fanen deltager ved kirkelige handlinger ved et bryllup, ved konfirmationer, eller når en afdød skal bisættes eller begravnes.

En fane symboliserer et tilhørsforhold. Det kan være til en organisation, til en forening eller til et bestemt sted. Til forskel fra et flag har en fane altid et bestemt tilhørsforhold. Den udgør en del af den kultur samt den historie, som er knyttet til dem, der ejer og anvender fanen.

Dannebrogsgfaner tilhørte oprindeligt kongen. Fanen var et symbol på tilstedeværelse af kongehuset samt militære enheder underlagt kongen. Der er derfor knyttet mange ceremonielle og reglementariske bestemte måder at anvende fanen på.

Foreninger og organisationer kan have forskellig praksis for anvendelse af fanen. Danmarks Marineforening anvender f.eks. ikke en

fane, men et splitflag på en stang. Stangen er udformet som en bådshage, men flaget anvendes på samme måde som en almindelig fane.

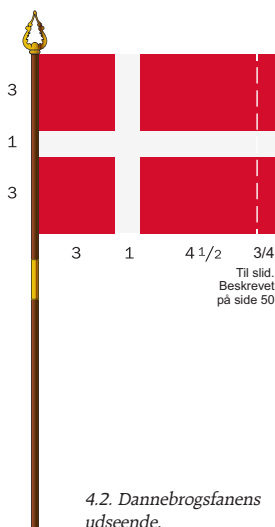
Mange idrætsforeninger har gennem årene udviklet deres egen procedure (4.1) for, hvordan en fane skal anvendes ved stævner og arrangementer.

Eksempelvis kan idrætsforeningen 'hilse' med fanen på en anderledes måde, og der benyttes andre håndgreb, når fanen skal løftes.

Det er ikke almindeligt, at privatpersoner ejer og anvender en dannebrogfane.

4.1. Dannebrogfanen ved et idrætsarrangement.
Foto: Niels Husted.

4.2. Dannebrogfanens udseende.

Fanens udseende

Dannebrogfanen findes, i modsætning til dannebrogflaget, kun i et enkelt, individuelt eksemplar. Fanen findes ikke som splitflag hverken med eller uden særligt mærke.

Eftersom Dannebrog er udformet på den samme måde på alle faner (4.2), er der kun mulighed for at ændre på udformningen af fanespyddet, fanestangen, fanesnoren og de to fanekvaster.

En fane består i sin grundudformning af en fanedug og en fanestang. Ofte sætter man forskellige typer udsmykning på fanen. Udsmykningen skal symbolisere både tilhørsforhold, fanens deltagelse

4.3. Dannebrogfaners størrelser. Foto: Hans Philipsen.

i aktiviteter og selve fanens historie. Ofte var det kongehuse, landmilitære enheder, korsriddere og andre, der anvendte fanerne som synlig identifikation og symbol på de enkelte militære enheder. Faneudsmykningens historie er derfor alene knyttet til de, der anvendte fanen.

Udsmykningen af en dannebrogsfane er som regel et fanespyd, et fanespir eller et topemblem, som placeres øverst på fanen. Ofte har fanespyddet en udformning og et symbolindhold, der identificerer foreningen eller den forening, som har udleveret fanen. Dette synliggøres gennem et monogram eller et logo placeret inde i spyddet. Alle faner, som Danmarks-Samfundet udleverer, er forsynet med et fanespyd med Danmarks-Samfundets logo.

Dannebrogspanen kan også være forsynet med en indgravering på det øverste af messingbeslagene der, hvor fanestængerne skal skrues sammen.

Fanen og fanedugens størrelse

På faner (4.3) skal stangen (uden fanespyd) være ca. 2,5 gange fanedugens bredde.

Stor fane

Fanestangen er 300 cm. lang. Fanespyddet er 20 cm. Diameter på fanestangen er 35 mm. Flagdugen er 120x160 cm. Denne type fane anvendes fortrinsvis af landsforeninger, hovedorganisationer og landsdækkende interesseorganisationer.

Mellemstor fane

Fanestangen er 250 cm. lang. Fanespyddet er 20 cm. Diameter på fanestangen er 35 mm. Fanedugen er 105x135 cm. Denne type fane anvendes fortrinsvis af foreninger og er den mest almindelige.

Juniorfane

Fanestangen er 220 cm. lang. Fanespyddet er 20 cm. Diameter på fanestangen er 35 mm. Fanedugen er 90x120 cm. Denne type fane anvendes fortrinsvis af foreninger, hvor fanebæreren er store børn og juniorer.

Børnefane

Fanestangen er 195 cm. lang. Fanespyddet er 10 cm. Diameter på fanestangen er 28 mm. Flagdugen er 80x110 cm. Denne type fane anvendes fortrinsvis af foreninger, hvor fanebæreren er mindre og lidt større børn.

Fanesnorene plus kvaster skal være lige så lange som fanedugen. En fane har hverken en forside eller en bagside.

Felterne nærmest stangen er kvadratiske med sider, der er tre gange korsets bredde, de lange felter er rektangulære, og langsiderne er 1,5 gange stangfeltets mål. For en fanedug, der udsættes for hårdt vejr,

kan der tillægges ca. 3/4 gange korsets bredde i totallængden til reparation ved ombøjning og ny søm, når dugen flosser.

På en fanedug er det tilladt at trykke eller brodere foreningens logo, mærke, navn m.v. Det skal udføres på en sådan måde, at det ikke dominerer eller dækker hele fanedugen og skal placeres i øverste stangfelt.

Navne og begreber

En dannebrogsfane er et dannebrog flag udformet som et stutflag, som almindeligvis bæres på en fanestang.

Fanen kan være forsynet med et eller flere fanebånd. Disse har en inskription eller en tekst. Fanebåndet er som regel dannebrogsrødt og med en frynsekant. Fanebåndet påhæftes ved fanespyddet. Fanebåndet skal opfattes som et udmærkelsestegn eller tegn på fanens deltagelse i en særlig begivenhed. Fanebånd blev indført i slutningen af 1800-tallet efter udenlandsk forbillede.

Dannebrogsfanen kan være forsynet med en fanering eller et faneemblem. Et faneemblem er et symbolsk mærke, som viser fanens tilhørsforhold. Et faneemblem er som regel udformet som et relief af sølv. Ofte er der indgraveret et årstal, en inskription eller et monogram. Fanering og faneemblem forbliver på den oprindelige fane og skal ikke flyttes til en ny fane.

Nogle foreninger har en tradition med at anvende sort sørgeflor, sort sørgebånd, sort fanesnor eller sorte fanekvaster ved begravelser, bisættelser eller mindehøjtideligheder. Danmarks-Samfundet fraråder anvendelse af sort på en fane, fordi Dannebrog ikke kan sørge.

Fanens anvendelse

En dannebrogsfane må ikke betragtes som et dannebrog flag. Der er andre regler for anvendelse af faner i forhold til flag.

Fanen anvendes ikke som et udendørs symbol svarende til et flag på flagstang.

Fanen anvendes ikke udrullet udendørs efter mørkets frembrud. Skal fanen bæres om natten, sker det tildækket eller sammenrullet.

Fanen bæres af et fanehold, som består af en fanebærer fulgt af en eller flere fanevagter. Hvis flere faner indgår i et optog eller en faneborg, skal der udpeges en fanefører.

Under et arrangement med indmarch rejser alle sig og gør front mod fanen. Først når indmarchen er tilendebragt, og fanen er placeret, sætter alle sig.

Fanebæreren har fanen ved fod (4.4). Det betyder, at fanen er placeret ved højre forfod, armen er let bøjet, fødderne er let spredte, og fanen er ført lidt ud fra kroppen. Denne stilling kaldes rørstilling.

Fanebæreren afløses af fanevagten. I forbindelse med længerevarende arrangementer kan fanen stilles i en fanefod eller en faneholder. Så kan fanen enten stå lodret eller på skrå.

Inden arrangementet slutter, bæres fanen ud. Man kan også vælge at lade fanen blive i fanefoden, indtil arrangementet er afsluttet. Er der flere faner, føres de ud i samme orden og rækkefølge som ved indmarchen.

Når en fane anvendes som et kendings- eller samlingsmærke, skal fanen være synlig for alle. Det kan være i en spejderhytte, i et foreningslokale, på borgmesterkontoret,

4.4. Dannebrogssfanen i rørstilling. Foto: Olav Vibild.

Foto: Colourbox

i byrådssalen eller på institutionslederens kontor. Fanen kan derfor være placeret i en fanefod og være rullet ud.

Læs mere i Danmarks-Samfundets "Håndbog for fanebærere" side 7-16.

Fanen udendørs

En fane må ikke placeres ubemandet udendørs - heller ikke om natten.

Når dannebrogspanen anvendes udendørs, og det blæser meget, kan fanebæreren benytte fanesnoren som støtte til at 'låse' fanedugen ind mod fanestangen. Det sker ved at slå en løs knude med fanesnoren omkring stangen ud for fanens nederste røde kvadrat.

Mens man går, bør fanen holdes så lodret som muligt.

Fanebærere og fanevagt

Anvendelsen af fanen skal foregå respektfuldt og situationsbestemt. Den, der bærer fanen, skal udføre opgaven korrekt.

Det kræver håndelag og rutine at bære en fane. Fanebærer og fane skal 'passe sammen'. Nogle gange ses mindreårige fanebærere, som skal håndtere en store fane. Hvervet som fanebærer og fanevagt kræver forståelse for opgavens betydning, men også at de begge har en vis fysisk styrke og sikkerhed i at kunne håndtere fanen.

Fanebærerens og fanevagtens påklædning, som kan være militæruniform, spejderuniform, folkedragt eller tilsvarende, skal altid være afpasset til situationen med behørig respekt for, hvad der skal ske.

Fanebærer og fanevagt må indstille sig på, at opgaverne kan være meget forskellige, og at de må løse dem på bedste måde. Derfor skal alle forhold vedrørende dannebrogxfanens deltagelse være aftalt og afprøvet på forhånd.

Brug af handsker

I en række specielle situationer – faneindvielse, kirkelige handlinger, ceremonielle handlinger – er det hensigtsmæssigt, at både fanebærer og fanevagt bærer handsker.

Anvendelse af handsker kan have to formål. Dels for at undgå at der sættes fingeraftryk på de pudsede metaldele; dels i forhold til det æstetiske hvor anvendelse af hvide bomuldshandsker til et mørkt jakkesæt ser præsentabelt ud.

Anvendelse af handsker skal afpasses foreningens praksis omkring brug af uniform, idrætstøj eller dragt eksempelvis folkedanserdragt. Mange foreninger har et uniformsreglement eller beklædningsbestemmelser. Her bør det fremgå i hvilke situationer, der skal bæres handsker som en del af påklædningen. Eksempelvis ser det 'forkert' ud, når en gymnast iklædt en gymnastikdragt uden ærmer bærer hvide handsker ved en faneindmarch.

Hilse med fanen

At hilse med fanen betyder, at den sænkes til vandret. Det er en hædersbevisning, som normalt kun tilkommer fædrelandet Danmark, kongehuset samt fremmede statsledere.

4.5. Indvielse af Folketingets fane i folketingssalen. Foto: DS.

I forbindelse med konkurrencer, stævner, opvisninger og lignende, har mange idrætsforeninger den procedure, at publikum står op og klapper under indmarchen, og at fanebæreren efter indmarchen gør front mod publikum og sænker fanen som tak til publikum. Fanen hilser ikke på publikum, men kvitterer på foreningens og holdets vegne for publikums interesse.

Faneindvielse

Indvielsen af en dannebrogfane bør altid foregå under festlige og højtidelige former. Betydningen af en faneindvielse rummer en meget enkel symbolik. Faneindvielsen understreger entydigt, at fanen nu er en foreningsfane. Den skal fremover følge foreningens arbejde, hvad enten det er en idrætsforening, en spejdertrop, Beredskabsforbundet eller lignende. Fanen vil fremover være med ved festlige lejligheder, men også hvor fanen skal repræsentere foreningen ved begravelser, bisættelser eller mindehøjtideligheder.

Erfaringen viser, at gennemførelsen af en faneindvielse bør være enkel og præsentabel. Planlæg og afprøv derfor faneindvielsen grundigt. Aftal alle detaljer, og indøv dem med alle dem, der skal deltage i indvielsen.

Faneindvielsen gennemføres under hensyn til de forskellige muligheder, der er, og den aktuelle situation (4.5). Fanebærer og fanevagt skal grundigt instrueres, og de skal begge indøve, hvorledes faneindvielsen skal gennemføres. Det er ofte her, der kan sker utilsigtede handlinger. De tre personer, der skal slå sømmene i, skal ligeledes være instrueret og, hvis det er muligt, have indøvet faneindvielsen.

Når den nye fane skal tages i brug, er faneindvielsesritualet, at der slås tre søm i fanestangen. Det første søm for Hendes Majestæt Dronningen, det næste for fædrelandet og det sidste for foreningen. Sømmene er slået i i forvejen, hvorfor der kun skal slås symbolsk på sømmene med to-tre lette, men hørlige slag. Der skal derfor bruges en lille præsentabel hammer, som foreningen bør låne eller anskaffe sig.

Hvem skal slå de tre søm i? Der er ikke regler for, hvem der skal slå de tre søm i.

Danmarks-Samfundet anbefaler, at det er vores repræsentant, der slår det første søm i for Hendes Majestæt Dronningen. Såfremt borgmesteren er til stede eller repræsenteret, er det den folkevalgte lokale repræsentant, der bør slår sømmet i for fædrelandet.

Læs mere i Danmarks-Samfundets "Håndbog for fanebærere" side 25-29.

Fanen som udsmykning

Såfremt fanen anbringes til opbevaring eller dekoration i længere tid i en fanefod eller i en faneholder, kan den opstilles skråt eller lodret. Det kan dog ikke undgås, at fanen kan blive skæv. Fanefoden bør være polstret og ikke for snæver for at undgå, at den ridser fanestangen.

Fanen placeres synligt et centralt sted i rummet eksempelvis i nærheden af et podie, tribune eller scene.

Skal fanen være fremme og synlig, bør den hænge fuldt udfoldet ned fra den vandret ophængte stang.

Dannebrogssfanen sammen med andre landes faner

Det er som udgangspunkt forbudt i Danmark at anvende andre faner end dannebrogssfanen udendørs. Forbuddet omfatter ikke organisationer, der har fået Justitsministeriets tilladelse til at anvende en fremmed stats fane udendørs.

Det er tilladt at anvende faner fra de nordiske lande sammen med dannebrogssfanen uden særlig tilladelse fra politiet.

Arrangører af internationale sportskonkurrencer, kongresser, spejderlejre, udstillinger, stævner, indvielser etc. kan ønske at synliggøre arrangementets internationale dimension med deltagelse af fremmede landes faner.

Tilladelse indhentes hos politiet.

For at opnå en sådan særlig tilladelse, er det en betingelse, at dannebrogssfanen altid skal bæres sammen med de andre landes faner, og at dannebrogssfanen altid skal bæres fra faneoptogets fornemste position.

I en fast opstilling placeres fanerne i henhold til den alfabetiske rangmæssige rækkefølge efter landenes franske betegnelser. Dannebrogssfanen skal altid anbringes på den fornemste og mest fremtrædende plads.

Ved stævner eller lignende skal dannebrogssfanen altid bæres først ind. Herefter kommer de øvrige faner enten i rækkefølge på én kolonne i den alfabetiske rangmæssige rækkefølge efter landenes franske betegnelser, eller ved at fanerne bæres ind i en samlet faneborg.

Der kan være lokale traditioner eller stævnepraksis, som fastlægger andre fremgangsmåder for indmarch med forskellige landes faner.

4.6. De nordiske faner i rangmæssig rækkefølge

I forbindelse med deltagelse af andre nordiske landes faner, anvendes følgende rangmæssige rækkefølge (4.6):

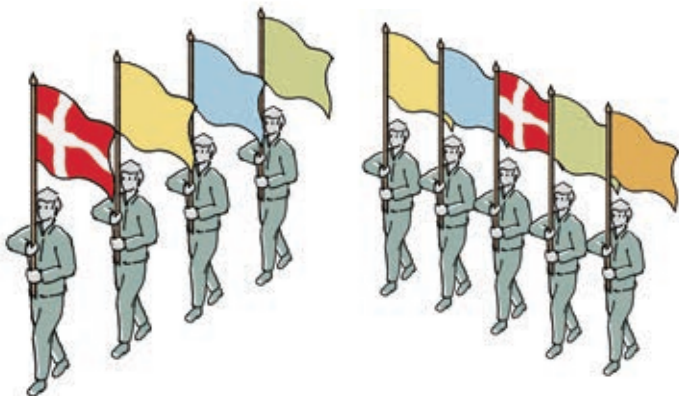
1. Danmark
2. Sverige
3. Norge
4. Finland
5. Island
6. Færøerne
7. Ålandsøerne
8. Grønland

Når der kun er to faner, er det pladsen til 'heraldisk højre', det vil sige til venstre for den, der står foran og ser ind på de to faner. Er der flere faner i et ulige antal, er den fornemste plads altid fanen i midten. Dannebrogss-fanen skal derfor placeres i midten. Den næstfornemste er til heraldisk højre herfor, og den tredjeformeste den til heraldisk venstre osv. skiftevis til heraldisk højre og venstre. Hvis der er et lige antal faner, er de to midterste de fornemste, og af disse to er den til heraldisk højre den allerfornemste.

Faneborg

Hvis faneborgen opstilles til ære for Hendes Majestæt Dronningen, eller andre kongelige, er rækkefølgen: Hæren, Søværnet, Flyvevåbnet og Hjemmeværnet. Derefter følger soldaterforeninger i samme rækkefølge. Rækkefølgen er afhængig af, om det er ankomst i bil, med fly eller med skib. Ankommer de kongelige f.eks. med skib, står Søværnet først, derefter Hæren, Flyvevåbnet og Hjemmeværnet. For hver enhed placeres de største faner først, og de mindste sidst.

Rækkefølgen af en faneborg med spejderkorps, idrætsorganisationer, uniformerede ungdomskorps, folkedansere med flere, vil normalt være, at spejderkorpsene står først efterfulgt af idrætsorganisationer. Herefter følger alle de øvrige foreninger i alfabetisk rækkefølge

4.7. Dannebrogsgfanen bæres på den fornemste plads på række.

For detaljeret beskrivelse henvises til viden om Dannebrog på www.danmarks-samfundet.dk

Skal der opstilles en faneborg indenfor, placeres den enkelte forening med de højeste faner først og de mindste sidst.

Ved opstilling af faneborg, kan både fanebærere og fanevagter medvirke.

Når flere landes faner indgår i en faneborg sammen med dannebrogsgfanen, skal Dannebrog bæres fra den fornemste plads (4.7).

Er der to landes faner og en dannebrogsgfane, bæres dannebrogsgfanen på heraldisk højre fløj altid forrest i faneborgens bevægelsesretning.

Er der tre eller flere landes faner og en dannebrogsgfane på række, bæres dannebrogsgfanen enten alene og forrest eller forrest i midten i forhold til i faneborgens bevægelsesretning.

Er der tre eller flere landes faner og en dannebrogsgfane i enkeltkolonne, bæres dannebrogsgfanen forrest i kolonnens bevægelsesretning.

Læs mere i Danmarks-Samfundets "Håndbog for fanebærere" side 17-23.

4.8. Faners deltagelse i mindehøjtideligheden for de faldne skandinaver i de Slesvigske Krige på Kastelet. Foto:HVE223

Fanens deltagelse ved kranselægning eller ved en mindehøjtidelighed

Dannebrogsfanen kan være en vigtig og smuk del af en kranselægning eller ved en mindehøjtidelighed. Der skal altid laves forudgående aftale med arrangøren. Ceremoniellet ved fanens deltagelse skal være aftalt (4.8) og så vidt muligt afprøvet på stedet før afholdelse af mindehøjtideligheden eller kranselægningen.

Fanebærerkursus

Danmarks-Samfundet afholder mange fanebærerkurser. Kontakt Danmarks-Samfundet på e-mail: ds@danmarks-samfundet.dk eller se nærmere på www.danmarks-samfundet.dk for tilmelding.

Pasning og opbevaring af dannebrogsfanen

Jo bedre man passer på sin dannebrogsfane, jo længere holder den, og jo større glæde får alle i foreningen af den.

Når en fane ikke anvendes, skal den opbevares og behandles rigtigt, ellers kan fanedugen krølle, mugne, og gå i stykker.

Til opbevaring og transport anvendes et fanehylster, som beskytter fanen. Hvis fanen under anvendelse er blevet våd, skal fanedugen og

fanebånd tørre. Lad tørringen foregå ved stuetemperatur og ikke ved at placere den i direkte sollys eller i stærk varme. Herefter rulles fanedugen sammen.

For at undgå en afsmitning af messingsømmene, der hvor fanedugen er sømmet fast til fanestangen, kan et langt smalt stykke uldstof anbringes i hele den øverste fanestangs længde, når fanen skal rulles sammen. Det vil betyde, at afsmitningen sker på uldstoffet og ikke på fanedugen. Læg stoffet på et bord eller lignende, læg fanen på stoffet, og rul stof og fanedug sammen om stangen, men ikke for stramt.

Da fanedugen kan bestå af flere lag stof, med applikationer og/eller bemaling, kan det vanskeliggøre oprulningen om fanestangen. Afhængigt af fanens tilstand kan oprulningen medføre større eller mindre skader i form af folder, revner og krakelering i stoffet og/eller bemalingen af fanedugen.

Ved dobbeltdug skal fanedugen ikke rulles om stangen, men skal foldes i bløde lag langs stangen, inden lagene holdes sammen af fanesnoeren, når fanen lægges i hylsteret.

Fanebånd foldes sammen én gang og lægges ind i den sidste omgang af uldstoffet. Metalbøjlen på fanebåndet må ikke komme i berøring med fanedugen.

Fanestangen adskilles. Fanedug, fanebånd og fanesnor skal være helt tørre. Fanestang samt fanespyd skal aftørres.

Læg fanespyd og fanesnor i den udvendige lomme på fanehylsteret. Placer den sammenrullede fane i dets fanehylster i et tørt rum ikke under 15 grader.

Fanestangen er både træbehandlet og lakeret. Den skal derfor ikke vedligeholdes. Hvis fanestangen er blevet beskidt, især ved fanefoden (dupskoen), rengøres der med vand, og der benyttes efterfølgende en tør klud. Hvis metalringen omkring dupskoen er blevet ødelagt, kan den udskiftes ved at kontakte en af landets faneproducenter.

Metaldele af messing pudses og poleres med en metalpudsecreme, som indeholder et svagt slibemiddel anvendt som poleringsmiddel. Eksempelvis handelsmærket Brasso eller tilsvarende.

Metaldele af sølv, eksempelvis faneplader, pudses og poleres med en metalpudsecreme, som indeholder et svagt slibemiddel anvendt som poleringsmiddel. Eksempelvis handelsmærket Silvo eller tilsvarende.

Gamle faner

Renovering eller konservering af gamle faner er meget kostbar. Hvis principperne for pasning og opbevaring af fanen følges, giver det fanen en længere levetid.

En gammel, måske smukt dekoreret fane, der ikke kan/skal bruges mere, bør placeres et sted, hvor den kan blive betragtet som et minde om foreningens fortid. Den bedste opbevaring vil være, at dugen hænger lodret udfoldet ned fra den vandret anbragte fanestang.

Det sker, at en forening eller en organisation, der har modtaget en fane af Danmarks-Samfundet, bliver opløst eller sammenlagt med andre. I de tilfælde bør fanen leveres tilbage til Danmarks-Samfundet. Hvis fanedugen er dekoreret med foreningsmærke, logo, navn m.v., vil det dog være bedst at skænke den til en lokalhistoriske samling eller egnsmuseum. En anden mulighed er, at fanen hænges op som udsmykning i egne lokaler.

Udtjente faner

Som hovedregel skal fanedugen brændes. Når en fane er blevet brugt så længe, at den ikke mere er præsentabel, kan dele af fanen sendes til Danmarks-Samfundet. Det kan være fanespyd, fanesnor eller messingbeslag fra fanestangen. Disse kan renoveres og genanvendes på en ny fane. Hvis dette ikke er muligt, skal en udtjent fanedug brændes enten på et privat bål eller gennem en kommunal affaldshåndtering, hvor dugen sendes til forbrænding. Fanestangen kan skæres i stykker og brændes.

Hvis en ny fanedug er monteret på den gamle fanestang, vil fanen traditionsmæssigt være den samme, men i betragtning af at det er en ny fanedug, bør der gennemføres en faneindvielse.

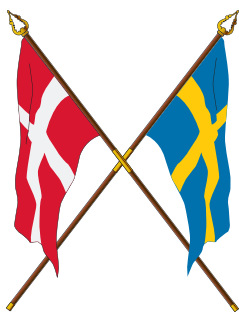
4.9. Dannebrogsfanens placering ved en talerstol.

4.10. Udtjent dannebrogsfane som udsmykning.
Foto: DS.

Er fanen forsikret?

Mange foreninger har modtaget fanen som en gave. Andre har anskaffet fanen i en speciel anledning. Fanen er derfor et uvurderligt symbol. Ildebrand, tyveri eller hærværk kan risikere at skade eller ødelægge fanen. Derfor skal en dannebrogsfane indgå med den aktuelle anskaffelsespris i forsikringssummen. Foreningen bør sikre sig, at fanen er dækket af en forsikring, der hvor den opbevares. Der bør være et særligt fokus på de mange gamle som nye faner som opbevares i forsamlingshuse, menighedshuse, idrætshaller, klubhuse, hytter, hos privatpersoner og lignende. Her er det vigtigt at afklare, om egen forsikring dækker, idet 'fremmede' steders forsikring normalt ikke dækker ting, der opbevares for andre.

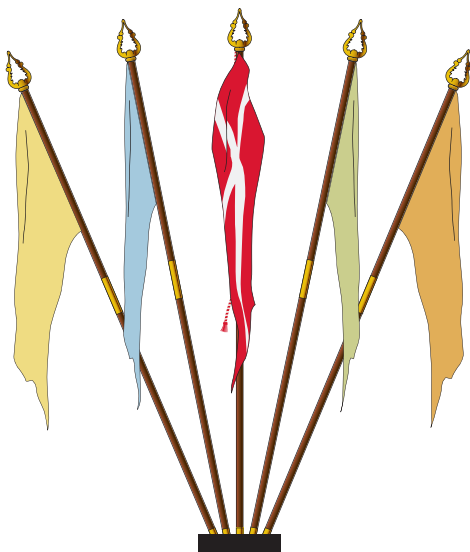

4.11. Anbringelse af dannebrogsfanen og den svenske fane.

At dekorere med faner

Hvis fanen skal anvendes indendørs som dekoration (4.9) igennem længere tid, kan den stilles lodret eller skråt i en fanefod eller i en faneholder. Hvis fanen anbringes vandret, kan fanedugen hænge lodret ned. Det giver en ensartet belastning af dugen (4.10).

Anbringes dannebrogsfanen og en anden fane på væggen med stængerne over kors, skal Dannebrog sidde til venstre med stangen over den anden fanes stang (4.11).

4.12. Dannebrogssfanen i midten af en vifteformet gruppe faner.

Skal faner placeres i en vifteformet gruppe sammen med andre landes faner eller flag på stang, skal dannebrogssfanen og de nordiske faner anbringes i midten (4.12). De øvrige landes flag på stang anbringes i alfabetisk rangmæssig rækkefølge efter staternes franske betegnelser regnet fra midten, skiftevis til venstre og højre.

Broderi på fanen

Mange dannebrogssfaner har fået navn, foreningslogo, motto, symbol, mærke eller lignende broderet på det øverste stangfelt i fanedugen. Andre faner har større broderier, som fylder næsten hele fanedugen. Som regel laves dette med en dobbelt fanedug. Det betyder, at broderiet bliver retvendt på begge sider af fanen. Hvis broderiet kun laves på en enkelt fanedug, vil tekst og logo være spejlvendt på bagsiden.

Danmarks-Samfundet anbefaler, at man kontakter en faneproducent i Danmark i forbindelse med broderier på en dannebrogssfane.

Håndbog for fanebærere

I bogen beskrives, hvordan en dannebrogsfane bør benyttes og håndteres i forbindelse med ceremoniel. Håndbogen fastlægger, hvordan faner bør opbevares og passes. Forskellig tradition, foreningskultur, praksis og kutyme betyder, at håndbogens generelle beskrivelser og korrekt optræden med fanen kan være forskellig fra lokal praksis. Håndbogen tilgodeser en sikker og korrekt anvendelse af fanen.

Håndbogen er udgivet af Danmarks-Samfundet i 2013 med støtte fra A.P. Møller og hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal.

Håndbogen kan købes hos Danmarks-Samfundet eller hentes gratis som PDF- fil på Danmarks-Samfundets hjemmeside.

Kapitel 5: Flagets anvendelse ved kirkelige handlinger

Flagets anvendelse ved kirkelige handlinger

Dannebrog har i generationer været anvendt i den danske folkekirke, både som fane og som flag (5.1), ved såvel glædelige som sørgelige begivenheder.

Der har altid været en meget stærk forbindelse mellem den danske folkekirke og anvendelse af Dannebrog. Der er derfor også en række særlige forhold og procedurer for brugen af Dannebrog ved kirkelige handlinger.

Det er op til kirken og dermed menighedsrådet samt de kirkelige myndigheder at fastlægge anvendelse af Dannebrog på kirkens grund. Det betyder, at kirken kan fastlægge, hvornår kirken selv vil flage for bestemte begivenheder. Dog er der flagningspligt på en række bestemte dage i løbet af året.

Flagning på hel stang

Ved gudstjenester, de fleste kirkelige flagdage, de kirkelige helligdage og andre højtideligheder flages der på hel stang.

5.1. Dannebrog flager på hel stang. Foto: DS.

Flagning på halv stang

Grundlæggende viser Dannebrog ikke sorg, men brug af flaget ved kirkelige handlinger i form af 'flagning på halv stang' er et entydigt, synligt symbol på sorg. Flagning på halv stang, anvendes i mange forskellige sammenhænge, hvor der ønskes en markering eller sympati. Når flaget igen sættes på hel stang symboliserer det Jesu opstandelse. Flagning på halv stang anvendes internationalt som tegn på sorg. Gennem årene har der været anvendt forskellige måder, hvorpå flaget sættes på halv stang.

5.2. Flagning på halv stang fra en fritstående lodret flagstang. Foto: DS.

Flagning på halv stang på kirkens grund sker ved, at flaget først hejses til tops, hvor det forbliver et par sekunder. På en fritstående lodret flagstang (5.2) nedhales flaget derefter så langt, at flagets overkant er ca. en tredjedel af stangens samlede længde under flagknoppen.

At flaget først skal på hel stang før det hales ned på halv stang, er ikke en flagerel, men en procedure i forbindelse med kirkelige flagdage, dødsfald, mindedage, kirkelige handlinger i form af bisættelse eller begravelse samt i forbindelse med mindehøjtideligheder.

For andre flagstænger skal flagets midte almindeligvis være omtrent på højde med flagstangens midte. Ved flagning fra bygninger sættes det hvide kors ud for flagstangens midte. Se tegningerne for flagets placering på side 28.

Når flaget skal hales ned ved solnedgang, eller når den kirkelige handling er afsluttet, hejses det først til helt tops og forbliver oppe nogle sekunder, hvorefter nedhalingen finder sted.

Ved begravelser og bisættelser flager man på halv stang, indtil kisten er sænket i jorden, eller rustvognen er kørt fra kirken. Derefter hejses flaget på hel stang.

Flagning ved mindegudstjenester

I forbindelse med mindegudstjenester og lignende flages der på hel stang, indtil flaget et kvarter før højtidelighedens begyndelse hales ned på halv stang på en fritstående flagstang. Umiddelbart efter mindegudstjenestens afslutning hejses flaget atter på hel stang og forbliver oppe indtil solnedgang.

Gennemføres mindegudstjenesten efter solnedgang, skal der ikke flages.

Brug af flag i kirken

Ved gudstjeneste, dåb, konfirmation, højmesse og vielser kan Dannebrog anvendes som ophængt dekoration eller lignende.

Dannebrog på kisten

Hvis kisten dækkes med Dannebrog (5.3), skal de to kvadratiske felter ligge over kistens hovedende. Der må kun anvendes et almindeligt dannebrogflag.

Ved bisættelser følger flaget kisten i rustvognen og fjernes af bedemanden inden aflevering til kremering. Når kisten er placeret i rustvognen, vil de nærmeste pårørende lægge blomster. Disse blomster må gerne placeres direkte på den dannebrogsdækkede kiste. Det er bedemandens ansvar, at flaget på et senere tidspunkt foldes sammen og leveres tilbage til de pårørende. Dannebrog må ikke brændes sammen med kisten.

5.3. Dannebrog på kisten.

Ved begravelser følger flaget kisten til graven, og umiddelbart inden kisten sænkes i graven, fjernes og sammenfoldes flaget. Hertil bør to personer være udpeget. Flaget lægges sammen og afleveres til de pårørende. Dannebrog må aldrig begraves sammen med kisten.

Hvis det er de pårørendes ønske, at kisten skal udsmykkes med Dannebrog, er det de pårørende, der fremskaffer et flag. Det er således også de pårørende, som afgør, hvad der skal ske med det tilbageliveredede flag.

Har den afdøde ordner eller medaljer, kan disse sættes i flaget i foden. Normalt anvendes der en lille stofbetrukket plade hertil.

Har afdøde haft en uniformeret stilling, kan kasket og eventuelt sabel lægges på flaget.

Blomsterdekoration på kisten

Er der oven på kisten lagt et dannebrogflag, må dette ikke dækkes af en blomsterdekoration.

Ønsker de pårørende, at der oven på kisten skal placeres en blomsterdekoration, skal flaget delvist fjernes, inden blomsterne anbringes.

Jordpåkastelse med Dannebrog på kisten

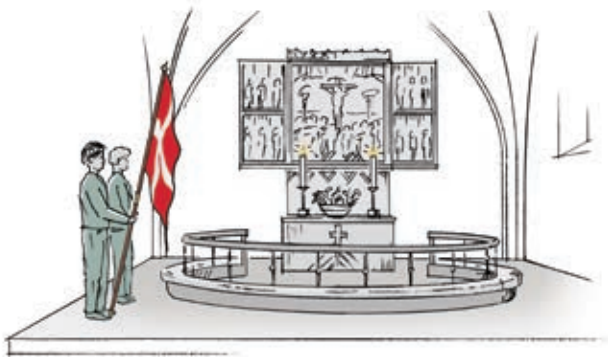
Den kirkelige handling omkring jordpåkastelse er en meget central del af en bisættelse eller en begravelse. Alle tilstedeværendes opmærksomhed er rettet mod handlingen. Derfor er det meget vigtigt, at jordpåkastelsen gennemføres på en sådan måde, at den viser respekt for den afdøde, for Dannebrog og for det kirkelige ritual.

Der må ikke kastes jord på Dannebrog. Umiddelbart før jordpåkastelsen skal gennemføres, lægges Dannebrog pænt tilbage ved hovedenden. Det muliggør, at selve jordpåkastelsen kan ske direkte på kisten. Flaget skal ikke lægges tilbage, fordi flaget ikke må placeres ovenpå indviet jord.

Alternativt kan man bruge en lille metalbakke, der placeres på kistens hovedende. I denne situation skal Dannebrog ikke lægges til side.

Dannebrog i fremmede kirker

Hvis Dannebrog skal anvendes i andre landes kirkesamfund i Danmark, optræder dannebrogflaget i denne sammenhæng på 'fremmed jord'. Dannebrog er derfor underlagt de bestemmelser, som er gældende for udenlandske flags tilstedeværelse i det pågældende land.

6.1. Dannebrogspanen med fanebærer og fanevagt.

Kapitel 6: Dannebrogspanens deltagelse ved kirkelige handlinger

Fanen og de kirkelige handlinger

Dette kapitel handler om en række praktiske forhold, når dannebrogspanen deltager ved kirkelige handlinger i den danske folkekirke.

Når der skal udtrykkes glæde eller sorg ved kirkelige handlinger, gælder der faste regler for brug af dannebrogspanen, som ikke kan fraviges.

Dannebrogspanen kan deltage ved alle former for kirkelige handlinger efter forudgående aftale med præsten (6.1). Uanset hvilken form for kirkelig handling, der er tale om, skal præsten give tilladelse til faners tilstedeværelse.

Familier kan ønske, at der deltager en fane ved den kirkelige handling. Nogle steder er der en lokal tradition for, at fanen deltager ved bestemte kirkelige højtider såsom konfirmation, bryllup, høstgudstjeneste eller ved juletid.

Anvendelse af faner ved bisættelser og begravelser i den danske folkekirke er underlagt Kirkeministeriets cirkulære nr. 58 af 23. marts 1987

om brug af faner ved begravelseshandlinger. Her er beskrevet, hvordan alle skal forholde sig, når der ønskes deltagelse af fanen ved den kirkelige handling.

I samarbejde med præsten og kirkens personale skal det inden den kirkelige handling præcist fastsættes, hvornår fanen skal ankomme, hvor den skal placeres i kirken under højtideligheden, samt hvornår den skal forlade kirken.

Ved deltagelse af andre nordiske faner, bæres dannebrogsfanen altid forrest, og placeres på den mest fremtrædende plads i kirken. Respekten for Dannebrog gør, at det altid har fortrinsret. Er der flere dannebrogsfaner ved en bisættelse eller begravelse, skal den fane, der har haft størst betydning for den afdøde, placeres på den mest fremtrædende plads i kirken.

Andre trossamfund

I henhold til kongelig resolution er der i Danmark en række forskellige anerkendte trossamfund. Når en dannebrogsfane skal anvendes i disse trossamfund, skal der altid laves aftaler med den person, der skal lede den religiøse ceremoni inden for det pågældende trossamfund, og der skal fastlægges præcise procedurer.

Forhold i kirken og under gudstjenesten

I samarbejde med præsten og kirkens personale bestemmes, hvornår fanen skal ankomme og forlade kirken. Kirkens personale anviser fanebærer og fanevagt den placering, som fanen skal have. Det vil normalt være i koret på et passende og synligt sted.

Særlig opmærksomhed kræver lysekroner og anden kirkelig udsmykning, både når fanen bæres ind i kirken og ud igen.

Deltager der flere faner, koordinerer en af fanebærerne fanernes deltagelse.

Ved ankomst til kirken/kapellet klargøres fanen, og fanebæreren kontakter kirkens personale.

Fanen bør være klar i kirken ca. 30 min. før den kirkelige handling.

Når de 9 bedeslag/kimningen er afsluttet, kan fanen bæres ind under præludiet eventuelt i procession med præsten.

Hvis fanen bæres ind under præludiet og ud under postludiet, er det sædvane, at menigheden rejser sig og gør front mod fanen. Fanen bæres langsomt gennem kirken frem til den aftalte plads.

Er der flere faner, skal de, som bæres først ind, også bæres først ud.

Når de nordiske landes faner deltager ved en kirkelig handling, skal dannebrogspanen altid bæres først ind, og placeres på den fornemste plads i kirken.

Hvis fanebæreren skal afløses, skal fanevagten vælge et passende tidspunkt under en sang eller en salme. Afløsningen skal ske ubemærket og stilfærdigt. Er der flere faner, koordineres afløsningen af en af fanebærerne.

Fanen kan også være på plads i kirken, før menigheden ankommer, og fanen bæres ud, når kirken atter er tom.

Fanebærer og fanevagt må gerne være uniformeret eller iklædt forningens eller organisationens klædedragt eller beklædning. Fanebærer og fanevagt må ikke bære hovedbeklædning i kirken. Fanebærer og fanevagt bærer ikke bandoler. Fanebærer og fanevagt synger normalt ikke med på salmer og sange.

6.2. Sænkning af fanen i kirken.

Sænkning af fanen

Sænkning af fanen (6.2) ved kirkelige handlinger skal i hvert enkelt tilfælde aftales med præsten. Som udgangspunkt sænkes fanen under bønnen, velsignelsen og ved jordpåkastelsen.

Er der flere faner og dårlig plads, kan en enkelt fane sænkes på vegne af de øvrige. Dette skal være aftalt inden den kirkelige handling. Kan alle faner sænkes, aftales på forhånd et tegn, så de sænkes samtidig.

Af hensyn til en hensigtsmæssig gennemførelse af den kirkelige handling, bør fanebæreren være grundigt instrueret om, hvornår fanen skal sænkes. Hermed kan uheldige episoder undgås.

Festgudstjenester og højmesser

Ved festgudstjenester og højmesser repræsenterer fanen som regel ungdomskorps eller lokale foreninger med tilknytning til kirken eller sognet. Aftal med kirkens personale i god tid før højtideligheden, hvordan fanen skal ankomme, placeres og forlade kirken.

Bryllup

Hvis fanen skal deltage ved et bryllup i en kirke, sker det kun, når brudeparret har ønsket det, og præsten har givet tilladelse.

6.3. Dannebrogfanernes opstilling ved kirkens udgang.

Fanen skal være på plads i kirken, inden bruden ankommer. Når vielsen er afsluttet, bæres fanen ud, før brudeparret går ud. Normalt tager fanen opstilling uden for kirken.

Hvis der foran kirken er dannet et espalier, bæres fanen igennem dette og tager opstilling for enden. Fanen indgår ikke i selve espalieret. Fanen sænkes, så den danner en vinkel på 45 grader, når brudeparret passerer.

Hvis der foran kirken ikke er dannet et espalier, stiller fanen sig på den ene side af udgangen. Fanen sænkes til en vinkel på 45 grader (6.3), når brudeparret passerer.

Mindegudstjenester

Fanen kan være en vigtig og smuk del af mindegudstjenester eller kirkelige mindehøjtideligheder. Præsten fastlægger alle forhold og anvisninger for fanebæreren og fanevagten blandt andet omkring sænkning af fanen.

Bisættelser og begravelser

Der anvendes ikke sort sørgeflor, sort sørgebånd, sort fanesnor eller sorte fanekvaster på fanen. Danmarks-Samfundet fraråder anvendelse af sort på en dannebrogfane, fordi Dannebrog ikke kan sørge.

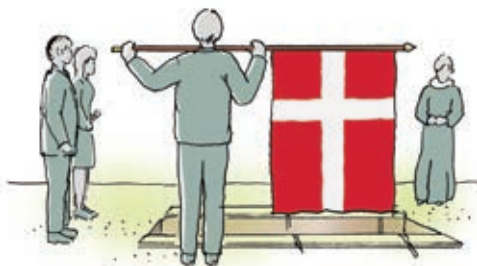
En forudsætning for fanens deltagelse ved en bisættelse eller en begravelse er, at der er lavet forudgående aftale med præsten og de pårørende. Dette gælder også ved deltagelse af faner, som ikke er en dannebrogfane.

De pårørendes ønsker skal i videst muligt omfang imødekommes, og kan kun tilsidesættes, når ganske særlige forhold begrunder dette. En ofte forekommende årsag er pladsmangel. Fanen kan også ved sit udseende eller ved det, den symboliserer, forstyrre den kirkelige handling.

Fanebæreren og fanevagten kan grundigt orientere sig om, hvordan den kirkelige handling i forbindelse med en bisættelse eller en begravelse gennemføres, ved at læse bagest i Den Danske Salmebog under ritualer om bisættelse, begravelse og jordpåkastelse.

6.4. Dannebrogfanens placering ved en bisættelse.

6.4. Dannebrogfanens placering ved en begravelse.

Faneceremoniel (6.4) ved bisættelse eller begravelse skal tilpasses de lokale forhold. Det er præsten, der fastlægger alle forhold og anvisninger om fanens placering, hvornår fanen sænkes samt, hvordan den bruges i kirken/kapellet.

Fanebæreren og fanevagten betragtes som æresvagter for den afdøde. De skal altid udøve fanens deltagelse med ærbødighed, respekt og hensyntagen til de pårørende. Fanebærer og fanevagt skal være i mørkt tøj og eventuelt slips. Skoene bør være sorte. Repræsenterer fanen en forening eller en organisation, er det normalt at møde op i dragt eller uniform. Der bæres ikke fanebandolerer eller hovedbeklædning.

Læs mere i Danmarks-Samfundets "Håndbog for fanebærere" side 31-43.

Kapitel 7: Dannebrog

Dannebrog som nationalsymbol

Mennesker har altid haft behov for at vise, hvem de er. Flag og bannere har tidligt været kendt som synlige markeringer. Dels har de markeret en identitet udadtil, dels har de været samlingsmærke indadtil. Sagaerne kan således berette om, at danskerne under vikingetiden ved visse lejligheder førte det såkaldte ravnebanner med Odins sorte ravn på rød bund.

Nationale fællesskaber er bundet op på fælles symboler. Dannebrog er et nationalsymbol, der tillægges mange værdier. Men flaget rummer kun de værdier og de holdninger, som den enkelte tillægger det.

Derfor bør man opretholde flagets ære og behandle det med autoritet. Den respekt, der skal vises Dannebrog, og de særlige regler, som gennem tiden har vundet hævd, er ydre tegn på national samhørighed og loyalitet over for Danmark. Det betyder, at hvis der skal flages med Dannebrog, skal flaget være korrekt dimensioneret og have det formelle udseende. Dannebrog signalerer autoritet.

Flag og faner har normalt form af rektangulære eller trekantede stykker stof med bestemte farver og figurer, der har eller kan tillægges en symbolsk betydning.

Det danske flag, Dannebrog, er et nationalt kendings- og samlingsmærke og det ældste kendte flag i verden. Ingen steder kan man fremvise 800 års konstant brug af det samme flag.

Det er i alle lande et almindeligt krav, at flaget skal respekteres som symbol på vedkommende nation. Dannebrog som splitflag bruges som statens og myndigheders flag, hvad enten det er i Forsvaret eller politiet.

Dannebrog er folkets flag

Hvis der er noget, som kan binde alle danskere sammen på tværs af politiske, værdimæssige, kulturelle og sproglige barrierer, så er det Dannebrog.

Dannebrog har altid spillet en væsentlig rolle for danskerne.

Dannebrog har gennem århundreder været anvendt af mange. Først som kongernes, senere som statens, nationens og nu folkets flag. Tidligere bestemmelser, blandt andet et forbud fra 1834 mod at private måtte hejse Dannebrog, blev ophævet den 2. august 1854. Herefter måtte Dannebrog som stutflag anvendes af alle danske borgere.

Dannebrogs historie

Det ældste kendte danske flag var Ravnefanen. Bundefarven var rød med Odins ravn broderet i sort (7.1). Flaget blev kaldt for Dannebrogget, som betyder det rødbrogede tøjstykke, idet første led har forbindelse til det frisiske ord Dan, som betyder rødfarvet. Danernes Ravnefane måtte ved kristendommens langsomme indførelse vige for korset som det kristne symbol, og navnet ændrede sig til Dannebrog.

7.1. Tegning af Ravnefanen.

Danskernes brug af et flag med et hvidt kors på en rød bund er koblet til de korsfarertogter, som danske konger gennemførte i de baltiske lande i et forsøg på at kristne de hedenske områder og har fra ca. år 1200 været et synligt korsfarermærke.

Den folkelige overlevering og senere skriftlige beretninger har sat Dannebrog's oprindelse i forbindelse med det endelige slag ved borgen i Lyndanisse i Estland den 15. juni 1219. Beretninger omtaler, hvordan flagets uventede tilsynkomst i den stærke blæst som sendt fra himmelen opildnede de hårdt trængte danskere under kong Valdemar til den endelige sejr.

Det fremgår ikke af samtidige kilder, hvilket flag eller hvilke bannere de danske konger faktisk har ført og anvendt i tidsperioden 1100–1300. Vi ved, at danske konger fra midten af 1300-tallet har anvendt et banner, som var rødt og med et hvidt kors.

Gennem 1400-tallet er der samtidige kilder der bekræfter danskernes brug af et rødt flag med hvidt kors. I en dansk tekst fra 1478 og i en nederlandsk tekst ca. 100 år før anvendes ordet Dannebrog, der betyder 'danernes fane' eller 'rødfarvet fane'. I den nederlandske våbenbog Gelre fra 1370-1386 ses en rød fane med hvidt kors ved våbenet for Kong Valdemar 4. Atterdag.

I begyndelsen af 1500-tallet introduceredes i nogle historiekroniker legenden om, at Dannebrog var 'faldet ned fra himlen' under slaget ved Lyndanisse, og at dette havde givet danskerne sejren over de hedenske estere. Forklaringen på fremkomsten af denne legende kendes ikke, flere kroniker omtaler legenden, men der er uoverensstemmelser mellem fremstillingerne, idet nogle af dem hævder, at flagets 'nedkomst fra himlen' knyttede sig til et militært slag mod russerne ved byen Fellin i Estland i 1208. Når legenden om Dannebrog omtales, ses derfor både år 1208 og år 1219 beskrevet.

Forbud mod flagning med Dannebrog

Dannebrog var før i tiden forbeholdt kongen. Juristen Anders Sandøe Ørsted, foreslog i 1830 Kong Frederik 6., at Dannebrog også skulle være folkets flag, men forslaget blev afvist. Senere blev Ørsted justitsminister og spurgte ikke kongen, men gennemførte sit forslag. Det skete gennem en kongelig resolution den 2. august 1854, hvorefter alle danske borgere frit måtte anvende Dannebrog, men kun som stutflag.

Ingen flaglov

I Danmark findes der ikke en 'flaglov', der regulerer anvendelsen af Dannebrog. Anvendelsen af Dannebrog bygger i dag på en række ministerielle cirkulærer og flere hundrede års anvendt praksis.

Dannebrog er ikke et politisk anliggende. Alligevel er der nogle praktiske regler for, hvordan det bør anvendes. Det er regler som alle, der vil anvende Dannebrog, bør følge.

Lige siden 1854 har den danske befolkning værnet om brugen af Dannebrog. Derfor er der ikke behov for en flaglov. Tidsånd, praktisk brug

og forskellige fornuftige måder at anvende Dannebrog skaber hele tiden nye måder at benytte nationalsymbolet på. Der findes ingen lovgivning om privates brug af stutflaget, men der findes en række retningslinjer som er beskrevet i denne bog.

Dannebrog i nutiden

I dag er det danske flag et symbol for både staten og for folket. Men Dannebrog fungerede helt frem til 1830'erne som et stærkt synligt tegn for kongen, for statsmagten og for dens mange statslige institutioner.

Siden enevældens ophævelse har det danske kongehus fastholdt at ville anvende Dannebrog som splitflag. Eksempelvis har det norske kongehus ikke det norske statsflag som sit kongeflag. Der findes 5 kongelige dannebrogsgflag med særlige mærker. Kongeflaget har siden 1700-tallet haft det kongelige våben i midterfeltet. Det nuværende kongeflag blev indført 16. november 1972, da Hendes Majestæt Dronning Margrethe 2. indførte en ny version af det særlige kongelige våbenskjold i forbindelse med en ændring af Rigsvåbenet.

I de seneste årtier har Dannebrog været et meget anvendt og er bredt folkeligt forankret symbol på Danmark og for danskhed. Mange udlændinge, som besøger landet, konstaterer, hvor ofte vi anvender Dannebrog som flag og gør det i mange forskellige sammenhænge.

Et logo, et mærke eller et vartegn som anvender det danske flag, kan derfor betragtes som en form for udsmykning, et kunstværk eller en dekoration.

Anvendelsen af Dannebrog som udsmykning i et logo, et mærke eller som et vartegn anses ikke som værende flagning, der skal følge de regler der er gældende for flagning.

Dannebrogshistorie i årstal

1219	Dannebrog omtales første gang i forbindelse med slaget ved Lyndanisse den 15. juni 1219. Legenden fortæller, at Dannebrog faldt ned fra himlen og havde en afgørende rolle i slaget. I dag anvendes datoen 15. juni som Dannebrogshøjselsdag.
1370	Dannebrog bliver for første gang afbildet i farver i en europæisk våbenbog om den danske konges banner. Flaget blev betegnet som Kongen af Danmarks flag. Billedet findes i dag på Nationalbiblioteket i Bruxelles.
1500-tallet	Den danske hær under Kong Hans angriber Ditmarsken og mister den medbragte dannebrogshane. Den tilbageerobres 1559 og var ophængt i Slesvig Kirke, indtil den gik til grunde på grund af alder ca. i 1660
1527	Legenden om Dannebrog præsenteres af danske historikere.
1600-tallet	Omkring år 1600 begynder handels- og orlogsskibe at føre Dannebrog. Dermed skifter flaget fra kongebanner til statens identitetsmærke.
1625	Kong Christian 4. bestemmer, at splitflaget alene er forbeholdt kongen, orlogsflåden og de kongelige besiddelser. Denne bestemmelse er stadig gældende.
1671	Dannebrogordenen indstiftes af Kong Christian 5. Oprindeligt var den forbeholdt 50 adelsmænd. Fra 1808 blev det en orden, som alle kan modtage.
1696	Dannebrogshens proportioner bliver fastsat ved en kongelig resolution. Dimensionerne i Dannebrog som splitflag bliver fastlagt.
1731	Kongeflaget får det kongelige våben i et midterfelt, og senere indføres lignende særflag med særligt mærke for andre i den kongelige familie
1748	Kong Frederik 5. bestemmer, at handelsflåden skal bruge Dannebrog som stutflag. Samtidig fastsættes de proportioner, som stadig er gældende for stutflag, splitflag samt de forskellige flag og vimpler der anvendes på skibe.

1785	Dannebrog nævnes første gang i en officiel dansk bestemmelse.
1788	Rigets Flag indføres som dansk suverænitetsflag.
1806	I flagreglement for Søværnet bestemmes, at et splitflag nu hedder et orlogsflag.
1820'erne	På trods af, at det er ulovligt, begynder folk at flage med Dannebrog.
1834	Kong Frederik 6. bestemmer, at det er forbudt for borgere at hejse Dannebrog. Flaget er alene et symbol på den enevældige kongemagt og ikke folkets flag.
1848	Selvom det er ulovligt, får den folkelige flagning sit gennembrud under Treårskrigen (1848–1850).
1854	Kong Frederik 7. bestemmer at Dannebrog fra den 2. august 1854 må bruges af alle danske borgere. Alle borgere har derfor ret til at flage med Dannebrog som stutflag
1865	Kong Christian 9. bestemmer at indregistrerede lystfartøjer må anvende orlogsflaget med bogstaverne Y.F. (yachtflag) i øverste stangfelt.
1888	Dansk Forening for Rosport må på bådene anvende orlogsflaget med bogstaverne D.F.f.R. og to korslagte årer i øverste stangfelt.
1892	Kongelig tilladelse til at danske skibe, der går i fast fart på oversøiske havne, kan føre splitflag forsynet med mærke, og at postførende skibe må føre postflaget.
1905	Det bestemmes, at kongeflaget, indført i 1731, er orlogsflaget med det danske rigsvåben i et kvadrat i korsets midte.
1912	Valdemarsdagen 15. juni indføres som flagdag og national mærkedag. Valdemarsdagen bliver første gang afholdt i 1913. Dagen bliver en skolefridag.
1914	Det bliver forbudt at flage med andre flag end Dannebrog.
1916	På grund af 1. verdenskrig er der forbud mod at flage med udenlandske flag uden tilladelse.
1934	Dansk Kano- og Kajak Forbund må på deres sejlkanoe anvende orlogsflaget med bogstaverne D.K.F. i øverste stangfelt.

1939	I flagreglement for Søværnet stadfæstes det, at orlogsflaget er et splitflag af dybrød farve med hvidt kors. Orlogsflaget har farvebetegnelsen kraprød, og stutflaget har farvebetegnelsen dannebrogsrød.
1948	Valdemarsdagen 15. juni ophører med at være en skolefridag
1949-1951	Det Danske Spejderkorps, KFUM-spejderne og FDF/FPF får tilladelse til på deres både at anvende orlogsflaget med korpsmærket i øverste stangfelt.
1957	Da indregistrering af lystbåde afskaffes, ændres bestemmelsen fra 1865 om anvendelse af yachtflaget til, at alle lystfartøjer kan anvende dette flag.
1957	Det tillades alle borgere at flage med det finske, islandske, norske og svenske flag, uden at der er givet særlig tilladelse fra politiet.
1966	Det tillades alle borgere at flage med De forenede Nationer flag (FN-flaget), uden at der er givet særlig tilladelse fra politiet i de enkelte tilfælde.
1966	Politiet kan give særlig tilladelse til flagning med fremmede staters flag, som er anerkendt af Danmark. Der skal samtidig flages med Dannebrog i mindst samme størrelse og type og på en ikke mindre fremtrædende plads.
1989	Det tillades alle borgere at flage med det europæiske flag (EU-flaget), uden at der er givet særlig tilladelse fra politiet i de enkelte tilfælde.
2005	Det tillades sejlsportsklubber at bruge yachtflaget på land.
2009	Der indføres en officiel flagdag for Danmarks udsendte 5. september.
2016	Der indføres af to officielle flagdage. Grønlands nationaldag hvor der flages med det grønlandske flag Erfalasorput den 21. juni, og Færøernes nationale festdag, Olai Dag hvor der flages med det færøske flag Merkið den 29. juli.
2019	Markering af 800 året for legenden om Dannebrogts tilsynekomst under slaget ved Lyndanisse i Estland den 15. juni 1219.

Kapitel 8: Begreber om Dannebrog

Begreber, navne og beskrivelser om Dannebrog - både som flag og fane

Agraman	Båndet langs standerliget som er fæstnet med messingsøm.
At slå søm i	Oprindelig en militær ceremoni i forbindelse med faneindvielsen. Benyttes nu også civilt. Kutyme er, at man slår de tre øverste søm i for Dronningen/Kongen, for fædrelandet og for modtageren af fanen. Sømmene er allerede slået i fanestangen. At slå søm i er derfor en hørlig symbolsk markering med en hammer på metalsømmene.
Bandoler	Skulderrem af læder med holder til at sætte bunden af fanestang ned i, når fanen skal bæres.
Dannebrogsrød	Den officielle betegnelse af farven på stutsflagets røde flagdug. Farven er pantone 186 C. Dansk Standard nr. 359 fra 2005.
Dannebrog-stander	Et trekantet aflangt flag med et hvidt kors på en rød flagdug. Stander betyder trekantet flag.
Dannebrogs-vimpel	Et langt, smalt trekantet flag med et hvidt kors på en rød flagdug. Vimpel betyder kileformet flag.
Danmarks Flagdag	Valdemarsdag er en officiel flagdag og altid den 15. juni. Den dag, fortæller sagnet, faldt Dannebrog ned fra himlen, hvor kong Valdemar Sejrs kæmpede mod esterne i slaget ved Lyndanisse.
Dupsko	Rundt metalbeslag af messing sat fast på den nederste ende af fanestangen for at beskytte træstangen.
Fanebærer	I militæret den fornemste post, som kun den bedste soldat blev udnævnt til. Fanebæreren er den, der bærer en fane. Fanebærere anvendes i alle sammenhænge, hvor der findes faner.
Fanebånd	Rødt bånd med tekst som påhæftes fanen ved spyddet. Fanebånd tildeles i forbindelse med særlige anledninger, hvor fanen har deltaget.
Fanedug	Kaldes det stof, som en dannebrogsfane er syet af.

Fanens felter	De fire røde felter i fanedugen.
Faneemblem	Faneplade, fanering eller faneemblem anvendes til udsmykning af fanen. Ofte en metalplade af bronze eller sølv med indgravering eller logo. Fastgøres til fanestangen med søm eller lim.
Fanefod, faneholder, fanestøtte	En konstruktion som kan holde på fanen i længere tid. Anvendes som erstatning for at en fanebærer skal stå oprejst og holde på fanen.
Faneindvielse	Den ceremoni, som gennemføres, når en ny dannebrogsfane overrækkes til foreningen eller lignende, og inden den tages i brug første gang.
Fanekvaster	De yderste ender af fanesnoren. Er udformet med det formål at pynte.
Fanesnor	Pyntelig snor med fanekvaster i begge ender. Kan anvendes til at holde fanedugen ind til fanestangen, når den skal bæres uden flagning.
Fanespyd	Den øverste del af en fanestang. Nederst et gevind, til at skrue spyddet fast på fanestangen. Kan indeholde foreningens mærke. Faneer udleveret af Danmarks-Samfundet har DS-mærket i fanespyddet.
Fanestang	En stang i to dele som kan skrues sammen. Stangen anvendes til at bære foreningens fane med.
Fanesænkning	En æresbevisning og en særlig 'hilsen', hvor fanen føres til vandret. Fanesænkning er forbeholdt den kongelige familie, visse kirkelige handlinger og ved indmarchceremonier.
Fanevagt	En der hjælper fanebæreren omkring de ceremonielle opgaver med fanen.
Flag	Er et signalgivende stykke stof med bestemte farver, beskaffenhed og proportioner. Kan være udformet som et nationalt anerkendt symbol enten som statsflag eller som nationsflag.
Flagclips	Anordning hvormed flag, vimpel eller stander kan sættes sammen med flagsnoren.
Flagdage	Dage hvor der flages med Dannebrog. Det kan være officielle flagdage, kirkelige flagdage eller lokale flagdage.

Flaget halv stang	På en fritstående lodret flagstang nedhales flaget så langt, at flagets overkant er ca. en tredjedel af stangens samlede længde under flagknoppen
Flagknob	Er enten et enkelt eller et dobbelt flagknob. Anvendes til at binde flag, vimpel eller stander fast til flagsnoren.
Flagknop	En halvkugleformet eller løgformet top der sættes fast oven på flagstangen. Flagknoppen er lavet af træ eller af plast. Indeholder et trissesystem hvor flagsnoren er placeret. Ved flagning med Dannebrog bør flagknoppen være rund og rød.
Flagreglement	Detaljeret bestemmelser om udformning og anvendelse af et flag.
Flagsang	En sang der kan synges i forbindelse med at Dannebrog hejses om morgenen eller hales ned om aftenen.
Flagsnor	Line af snor der anvendes når et flag, en vimpel eller en stander skal hejses eller nedhales på en flagstang. Flaget, vimplen eller standeren clipses eller knobbindes direkte til flagsnoren.
Hale flaget ned	Når man på en flagstang fjerner Dannebrog fra stangen.
Hejse flaget	Når man på en flagstang placerer Dannebrog øverst.
Koffardiflag	Et andet navn for handelsflag. Handelsflaget anvendes som nationstegn på civile skibe. Handelsflaget er Dannebrog som stutflag.
Kongeflag	Et Dannebrog udformet som splitflag. Anvendes af den regerende monark. Flaget har i spunsen det kongelige rigsvåben. Det kongelige flag markerer, at en kongelig person residerer på det pågældende sted.
Nationalflag	Et anerkendt flag som en nations borgerne i et land kan have ret til at flage med på land.
Orlogsflag	Maritim betegnelse for et Dannebrog, udformet som splitflag i farven orlogsrød. Anvendes kun af danske orlogsfartøjer og i Søværnet. Anvendes som nationalitetstegn.
Orlogsrød	Den officielle betegnelse af farven på orlogsflagets røde flagdug. Farven er pantone 194 C. Dansk Standard nr. 359 fra 2005.

Postludiet	En melodisekvens, der spilles <i>efter</i> en ceremoni, eksempelvis en flagnedhaling eller en kirkelig handling.
Præludiet	En melodisekvens, der spilles <i>før</i> en ceremoni, eksempelvis en flaghejsning eller en kirkelig handling.
Rigets Flag	Kongeriget Danmarks officielle suverænitetsflag. Rigets Flag er Dannebrog som splitflag. Flaget er hejst på flagbastionen Batteri Sixtus på Marinestation København.
Slipstik	Et slipstik er en knude som kan løsnes ved at trække i flaglinen. Anvendes når Dannebrog skal helt til tops, før det skal foldes ud.
Splitflag	Et flag som ender i to eller flere spidser. Det danske statsflag som splitflag er et dannebrogflag som ender i to spidser.
Spunsen	Midterfeltet på et dannebrogflag hvor de hvide korsarme mødes.
Standart	Rytterfane anvendes af ridende enheder. Standarten er ofte kvadratisk og noget mindre end en almindelig fane, fordi den skal anvendes til hest.
Standerlig	En angivelse af dannebrogflagets højde.
Stangfelt	Et af de kvadratiske, røde felter i flaget tættest på stangen.
Statsflag	Dannebrog som splitflag. Statsflaget må kun anvendes af statsinstitutioner, offentlige institutioner og myndigheder. Statsflaget er et kendetegn på politisk suverænitet.
Stormflag	Et mindre dannebrogflag i forhold til reglerne for flagets normale størrelse. I tilfælde af kraftig blæsevejrhæjses et stormflag.
Stutflag	Et dannebrogflag udformet som et rektangulært flag.

Faneborg med Dannebrogspaner ved flagfesten 15. juni i Den Fynske Landsby. Foto: DS.

Danmarks-Samfundet er en upolitisk medlemsbaseret landsorganisation, som med baggrund i den danske kulturtradition, har til formål at udbrede kendskabet til, og anvendelsen af Dannebrog som et nationalt symbol for dansk kultur, fællesskab og identitet.

Danmarks-Samfundet har i mere end 110 år passet på hele Danmarks Dannebrog.

Dannebrog er folkets flag

Vil du vide mere om os, se venligst vores hjemmeside www.danmarks-samfundet.dk

Her kan du blandt andet læse om, hvordan du kan støtte vores videre arbejde med bl.a. at uddele flag og faner til foreninger i hele landet.

Bliv medlem

Støt Danmarks-Samfundet og bliv medlem. Det koster ikke alverden. Indmeldelse via vores hjemmeside.

